

ШУМЕ

- Светски дан шума*
- Први пут од оснивања запосленима награде за остварене резултате*

САДРЖАЈ

СВЕТСКИ ДАН ШУМА

Светски дан шума	4
Научите да волите шуме	
ЈП „Србијашуме“ је Светски дан шума обележило бројним активностима	5

ИНТЕРВЈУ

Тренд успешног и одговорног пословања ЈП „Србијашуме“	7
---	---

ШГ „ЛЕСКОВАЦ”

Пословни резултати све бољи	10
-----------------------------------	----

ПРЕЗЕНТАЦИЈА

Регионална конференција - Пожари на отвореном за Југоисточну Европу.....	12
---	----

ШГ „ЛЕПОСАВИЋ”

Тешком муком до циља	15
----------------------------	----

САЈАМ - САЛЗБУРГ

Учешће ЈП „Србијашуме“ на сајму лова и риболова у Салзбургу 2019. године	16
---	----

ПУТОВАЊЕ

Студијско путовање у Хесенске шуме у Немачкој - Шумска управа Вајлбург, Шумарски образовни центар 18.11 - 24.11.2018. године	17
--	----

АКТИВНОСТИ

1000 шумара из Србије дочекало Путина	18
---	----

ГОЛИЈА-СТУДЕНИЦА

Одржан састанак на тему „Акциони план резервата биосфере „Голија-Студеница“ (2016-2020) – реализација у периоду 2016-2018. године“	19
--	----

СЕДНИЦА

Основао Национални комитет за УНЕСКО програм „Човек и биосфера“	21
--	----

КОНФЕРЕНЦИЈА

9. Међународна конференција о биомаси и обновљивим изворима енергије.....	22
--	----

ПОСЕТА

Студијско путовање у Немачку посета Хесенским шумама (Hessen forst)	23
--	----

СТРУЧНИ СКУП

Стручни скуп „Установљавање норми и норматива рада на пословима коришћења шума у ЈП „Србијашуме“	25
---	----

НАУЧНИ СКУП

Сарадња науке и праксе.....	28
-----------------------------	----

ШГ „УЖИЦЕ”

Шумско семе у Кремнима	29
------------------------------	----

ЛОВСТВО

Шумарско - ловачка кућа “Змајевица”	31
---	----

ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ

98 година рада Шумарског факултета.....	37
---	----

ПРОЈЕКАТ

УРБФОРДАН пројекат - Придружите нам се у бекству у зелена градска плућа	38
--	----

МОНОГРАФИЈА

Монографија „ПЕЈЗАЖНА КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ“	39
--	----

БИЉКЕ

Цвет среће, лепоте и богатства.....	41
-------------------------------------	----

ШУМЕ

Ревија за рад и пословну сарадњу,
маркетинг и интегрално газдовање
шумама

Оснивач и издавач

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме”

Директор

Игор Брауновић

Главни уредник

Сузана Видановић, маг. ек.

Редакциони одбор

специјални инж. шум. Тихомир Мурић,
дипл. инж. шум. Гордана Јанчић,
др. сци. мед. Милутин Ђорђевић,
дипл. инж. шум. др. Александар Васиљевић,
дипл. инж. шум. Александар Воркапић

Адреса редакције

ЈП „Србијашуме”, Ревија „Шуме”
Нови Београд, Михајла Пупина 113
Телефон: 011 301 84 94

Уплата за претплату и друге
маркетиншке услуге на рачуне број
106-8863-65 код Banca Intesa a.d.
205-14313-23 код Комерцијалне банке
245-0011771202024-52 код Агробанке
са назнаком за Ревију „Шуме”
Рукописи и фотографије се не враћају
За изнете чињенице у ауторским
текстовима није одговорна редакција
Решењем министра за информације
Републике Србије, „Шуме” су уписане
под регистарским бројем 1378
бр. 413-00-131-97-01

Ревија „Шуме” је као публикација од
посебног интереса ослобођена пореза

Молимо читаоце на сарадњу,
рукописе шаљите на:
e-mail: revijasume@srbijasume.rs
www.srbijasume.rs

Фотографије

Миле Радоичић

Лектор

Наташа Манојловић

проф. књижевности и српског језика

Припрема и штампа

Издавачко-трговинско предузеће
„Комазец” д.о.о., Инђија
СIP - Каталогизација у публикацији
Народне библиотеке Србије,
Београд 630
ШУМЕ
ISSN 0354-298X
COBISS.SR-ID 33831431

СВЕТСКИ ДАН ШУМА

Светски дан шума на тему „Шуме и едукација“ обележен је 21. марта у организацији Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде - Управе за шуме, у сарадњи са ЈП „Србијашуме“ на подручју ШГ „Борања Лозница“.

Светски дан шума је установљен пре готово 50 година – 1971. године, на иницијативу Генералне скупштине Европске пољопривредне конфедерације, коју су подржале Уједињене нације и ФАО. Неколико кључних порука су послате од стране Уједињених нација поводом овогодишње теме дана шума:

- разумевање шума и одржавање шума су кључне за нашу будућност, поготово имајући у виду пројекцију пораста броја становника на планети Земљи на 8,5 милијарди до 2030. године;

- никад нисте превише млади да би почели да учите о дрвећу. Помажући деци да се повежу са природом будуће генерације постају свесне значаја шума и потребе да се њима газдује на начин којим се обезбеђује опстанак шума;

- у циљу очувања наших шума неопходна су нам како традиционална, тако и модерна знања. Шумари морају добро да познају и разумеју природу, али истовремено и да прате најновија научна и технолошка знања како би се обезбедило најефикасније праћење стања и одрживо газдовање шумама.

Представници Управе за шуме и ЈП „Србијашуме“ окупили су се на локалитету „Шарена буква“ на демонстрационим површинама на којима се обавља обука инжењера шумарства. Присутне је поздравио в.д. директор ЈП „Србијашуме“ Игор Брауновић, који се срдечно захвалио свима који су дошли на обележавање Дана шума.

„Нисмо случајно у овом делу Србије. Одавде потиче највећи српски просветитељ, који нас је научио да пишемо као што го-

воримо и у аманет нам је оставио да оно о чему говоримо спроведемо у дело. Наша дела се свуда виде око нас и можете их удахнути пуним плућима, и то је оно чиме се поносимо и на чему ћемо убудуће више радити, не би ли на прави начин обогатили нашу земљу, која је најлепша на свету“ - рекао је директор Брауновић.

Током обележавања дана шума у ГЈ „Источна Борања“ одржана је презентација „Обука тренера за примену упуштава за газдовање шумама“ од стране тима пројекта „Промоција стручне и практичне обуке након завршеног образовања у сектору шумарства Србије“. Пројекат се одвија у сарадњи са Немачком, а о њему су говорили чланови тима: Радивоје Каурин, Ненад Петровић, Axel Weinreich и Alrich Kohnle. Присутне је поздравио и директор Управе за шуме в.д. директор Саша Стаматовић који је рекао да је данашњи дан прилика да се укаже на значај шума и ради на образовању.

„Инспирисани овогодишњом темом решили смо да обележимо овај дан садњом знања уместо садњом дрвећа“ - поручио је Стаматовић и додао да се на годишњем нивоу површина под шумама у Србији повећа за око 5.000 хектара.

Данашња обука за практичну примену упутстава за газдовање појединим типовима шума, а са циљем примене „целоживотног учења“ у шумарству Србије, организована је у оквиру пројекта који заједнички реализују Савезно министарство за храну и пољопривреду Немачке и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде - Управа за шуме, заједно са Комором инжењера шумарства Србије, ЈП „Србијашуме“ и ЈП „Војводинашуме“.

Сузана Видановић

Директор Игор Брауновић са сарадницима на обележавању Светског дана шума

Научите да волите шуме

ЈП „Србијашуме“ је Светски дан шума обележило бројним активностима

Генерална дирекција ЈП „Србијашуме“ је угостила студенте IV године студијског програма за шумарство, Шумарског факултета - Универзитета у Београду. У гостима је било 35 студената, шеф катедре за Биекономију, политику и организацију управљања у шумарству и заштити природе проф. др Драган Нонић, проф. др Љиљана Кеча и асистент др Јелена Недељковић. Домаћин овог скупа био је Сектор за шумарство и заштиту животне средине, а др Братислав Кисин одржао је презентацију о организацији рада у ЈП „Србијашуме“. Гордана Јанчић и Дејан Милетић одржали су презентацију о заштити природе и управљању заштићеним подручјима.

Шумско газдинство „Шума“ из Лесковца обележило је Дан шума у сарадњи са Центром за стручно усавршавање у образовању и Одељењем за заштиту животне средине. У просторијама Центра одржано је предавање за ученике основне школе Светозар Марковић и том приликом им је подељено 30 садница. Након предавања, у парку Девет Југовића садили су смрчу са основцима из пет лесковачких школа, а ђаци су потом имали прилику да чују предавања о значају шума од инжењера шумарства из ЈП „Србијашуме“ Јована Петковића и Бобана Тасића.

Завод за заштиту природе Србије и Шумско газдинство „Ниш“ организовали су у Горњем Матејевцу код Ниша образовни програм са ученицима и наставницима из ОШ „Карађорђе“.

У оквиру програма обележавања Светског дана шума и Светског дана вода (22. март) реализован је квиз препознавања биљака и животиња шумских и водених станишта, затим презентација шумских и водних природних добара околине Ниша, пројекција филма „Буђење природе“, а након тога, ученици су заједно са радницима из Завода за заштиту природе и ЈП „Србијашуме“ посадили дрвеће у школском дворишту.

ШГ „Крушевац“

Дан шума обележен је и у бројним расадницима ЈП „Србијашуме“, а најзанимљивије је било у расаднику „Наупаре“ Шумског газдинства „Расина“ из Крушевца. Ћаци првог и другог разреда основне школе „Кнез Лазар“ учествовали су у едукативној радионици под називом „Научите да волите шуме“ и од наших стручњака сазнали пуно корисних информација о значају шума и шумарској струци.

ШГ „Крушевац“

Ћаци су затим имали прилику да заједно са запосленима у расаднику посаде три тује и из прве руке науче све о садњи. Да би показали новостечено знање, ѓаци су добили задатак да свако од њих пресади по једну контејнерску садницу бора у саксију, а затим су те биљке добили на поклон. И ѓаци и учитељице које су их довеле били су одушевљени радионицом и пажњом коју су им посветили запослени у расаднику Наупаре. Учитељице кажу да је ово било квалитетно проведено време и да ће основци то дуго памтити.

„Већ наредног дана ѓаци су нам послали своје цртеже које су у знак захвалности за лепо проведен дан нацртали на часу ликовног“ – испричала нам је Гордана Миловановић, самостални референт за гајење и заштиту шума ШГ „Расина“ Крушевац. Занимљиво је било и у расаднику

ШУ „Липовица“

„Сремчица“ у Београду који су посетили ѓаци неколико одељења другог разреда основне школе „Вук Караџић“ из Сремчице.

Светски дан шума обележили су и ученици основне школе „Аџа Милосављевић“ из Рушња, предвођени учитељицом Горданом Дерајић. 25 ученика ове школе били гости Шумске управе „Липовица“ и на терену „Сремачки рт“ садиле младе саднице кедрa. Управник Шумске управе „Липовица“ Немања Алексић, испричао им је какав је животни пут саднице, колико јој треба да постигне одговарајућу величину за садњу, како се гаји и зашто је заправо важно садити дрвеће и обнављати флору животне средине.

ШУ „Липовица“

После успешно обављеног посла, домаћини су ѓаци почастили сендвичима и водом, а крај пријатног дружења је обележила је шетња трим стазом. Наредног дана гости ШУ Липовица били су студенти Шумарског факултета из Београда који су у част Светског дана шума пошумљавали део код старог Железника и том приликом засадили 1000 садница.

Наташа Манојловић,
проф. српског језика и књижевности

Тренд успешног и одговорног пословања ЈП „Србијашуме“

Од оснивања ЈП „Србијашуме“ запослени нису никада учествовали у расподели дела добити предузећа. Надамо се да ће Влада Републике Србије у будућем периоду одобрити учешће у расподели дела добити запослених за остварене резултате и у 2018. години - рекао нам је извршни директор Сектора за финансије и рачуноводство Дејан Мирковић.

О анализи финансијских резултата разговарали смо са извршним директором Сектора за финансије и рачуноводство ЈП „Србијашуме“ маг. ек. Дејаном Мирковићем.

Прошле године остварен је добар пословни резултат, реците нам колики су укупни приходи ЈП „Србијашуме“ остварени у 2018. години и за колико су увећани у односу на 2017. годину?

Укупно остварени приходи износе 8.467.769.000 динара. У односу на 2017. годину увећани су за 599.290.000 динара, односно за 7,6%.

Што се тиче укупних расхода у ком износу су планирани за протеклу годину?

Укупни пословни расходи за прошлу годину планирани су у износу од 7.571.106.000 динара. Водећи политику рационалног и економичног пословања, предузеће је у току протекле године остварило одређене уштеде и реализовало 318.210.000 динара мање пословних расхода у односу на планиране.

Колико износи добит и на који начин сте остварили тако добар финансијски резултат?

Предузеће је у претходној години остварило бруто добит у износу од 1.021.091.000. динара, што представља најбољи пословни резултат од оснивања ЈП „Србијашуме“. Изузетно остварење добити у претходној години резултат је синергетског ефекта пребачаја планске реализације прихода и остварених уштеда у пословању.

Што се тиче делова предузећа, какви су пословни резултати? Које шумско газдинство је остварило најбоље резултате и добит?

Сви производни делови предузећа остварили су позитивне и задовољавајуће финансијске резултате. Највећу бруто добит у износу од 179.470.938 динара остварило је газдинство ШГ „Голија Ивањица“.

Колика је просечна зарада у систему ЈП „Србијашуме“ и да ли сте задовољни са њом?

Просечна нето зарада у предузећу за прошлу годину износила је 47.347,00 динара. Остварујући добре пословне перформансе, са посебним акцентом на убрзани коефицијент ликвидности, предузеће је у претходној години створило могућност за максимално коришћење планираних маса за зараде. С тим у вези, а водећи рачуна о законским ограничењима за повећање зарада у јавном сектору, запосленима у нашем предузећу, преко дела зараде за радни учинак, увећане су нето зараде у односу на прошлу годину за 9,33%.

Какви су планови и циљеви за следећу годину? С обзиром на овако успешан тренд финансијског пословања, да ли нам можете рећи где је максимум овог предузећа када говоримо о добити?

Планови предузећа усмерени су на одрживи и дугорочни континуитет добрих пословних резултата, наравно водећи при том рачуна о одрживом газдовању шумским фондом, као основној мисији предузећа. Специфична делатност предузећа не даје нам за право да лицитирамо са максималним донетима у пословању. Свака нова пословна година са собом носи одређене опасности и ризике, које је могуће предвидети, али немогуће контролисати (лоши временски услови, пожари, измене закона...). Предузеће се, услед измена законских регулатива, у делу наплате накнада за коришћење шумског земљишта у нешумске намене, које су ступиле на снагу од 1. јануара 2019. године, суочило са немогућношћу реализације планираних прихода од закупа шумског земљишта за ову годину. Такође, предузеће ће у поприлично отежаним условима моћи да испрати и валоризује трендове тржишних услова које стварају две основне полуге истог, понуда и тражња за дрвним сортиментима.

И поред наведених тешкоћа, које су значајно пореметиле стартну позицију за остварење овогодишњих стратешких и оперативних циљева предузећа, пословодство, заједно са свим запосленима, настојаће да се пословне активности, предвиђене Годишњим програмом пословања за 2019. годину, усвојеним од стране Владе Републике Србије, у делу

гајења, производње и продаје, реализују у складу са планираним.

О оствареним добрим резултатима у 2018. години разговарали смо са извршним директором Секора за шумарство и заштиту животне средине др Предрагом Алексићем, дипл. инж.шум.

Др Алексић нам је рекао да су у 2018. години, радови на гајењу шума изведени на површини од 45.718 ха (96% од годишњег плана) и то:

1. Помоћне мере су изведене на површини од 1.388 ха.
2. Обнављање шума изведено је на површини од 10.664 ха.
3. Оснивање нових шума - пошумљавање, изведено је на 270 ха.
4. Неге шума изведене су на површини од 33.395 ха.

Извршење радова на гајењу шума у 2018. години по обиму је убедљиво највеће у последњих 5 година. Ако се ови подаци упореде са подацима из 2017. године, извршење је веће за 1.956 ха тј. за чак 4% (обим радова једног просечног ШГ). Ово посебно добија на значају када се узме у обзир чињеница да је 2018. година једна од најтежих за извођење радова на гајењу шума када су у питању временске прилике. Важно је истаћи да је предузеће премашило за 34% радове на случајном приносу тј. извело радове на чак 8.096 ха. То указује да је предузеће у потпуности спровело узгојну потребу: отклањање угрожености од штетних утицаја, што се може оценити као еколошки-узгојно одговорно газдовање.

Радови на дознаци стабала у 2018. години, у функцији плана сече за 2019. годину су извршени на површини 35.450 ха, а укупно је дозначено 1.683.870 м³. Обим извршених радова на дознаци се у целини може оценити као одличан и један је од највећих од када предузеће послује у тренутној организационој форми. У односу на пре 5 година (2014. год), увећан је обим дознаке за чак 13,6% или за 215.000 м³ (обим редовне дознаке у три просечна ШГ).

Заштита шума од биљних болести у 2018. години спроведена је на површини од 1.634 ха. Мониторинг шума од биљних болести и штетних инсеката спроведен је на 9.745 ха (119% од плана). У циљу контроле бројности поткорњака и заштити четинарских

шума од почетка године спроведен је мониторинг и сузбијање поткорњака на површини од 6.202 ха (102% од плана) где је постављено је 1.098 феромонских клопки (100% од плана) и 991 ловно стабало (105% од плана). У циљу превентивне заштите од пожара у 2018. години спроведени су радови на одржавању противпожарних пруга у дужини од 220 km и изграђено је 7,82 km нових противпожарних пруга. Регистрована је појава 44 шумска пожара са опожареном површином од 902 ха, односно 38 пожара са опожареном површином од 621 ха у државној својини.

ЈП „Србијашуме“ је управљач 30 заштићених подручја од националног интереса, односно ЈП „Србијашуме“ управља са 51 заштићеним подручјем на површини од 333.569 ха. Предузеће је реализовало све планиране радове и активности према програмима управљања заштићеним подручјима за које је добило сагласност Министарства заштите животне средине. Планирани радови и активности реализовани су средствима субвенције од стране Министарства заштите животне средине у износу од 51.682.00 динара и средствима накнаде у износу од 164.264.178,26 динара. Предузеће је у шумама сопственика – приватним шумама извршило дознаку стабала за сечу у количини од 840.636 м³. Жигосано је 555.347 м³.

У 2018. години из расадника је преузето (реализовано) 3.085.594 садница (965.166 садница лишћара и 2.120.428 садница четинара). За садњу на државном земљишту испоручено је 2.145.296 садница. На приватном земљишту реализовано је 90.369 садница. У 2018. години укупно је извршено уређивање (планирање газдовања шумама) у 41 ГЈ на површини од 98.590 ха. У домену заштиту животне средине предузеће је учествовало у бројним едукативним и креативним радионицама.

У 2019. години планирани радови из шумарског домена ће бити изведени на принципима одрживог газдовања шумама, у складу са националном развојном политиком.

Продаја дрвних сортимената је у 2018. години била рекордна и резултат је успешне организације пословања. О томе смо разговарали са извршним директором Сектора за комерцијалне послове Јованом Чорбићем, дипл. инж. шум.

У складу са усвојеним планом пословања за 2018. годину, одобреним од стране Владе Републике Србије, ЈП „Србијашуме“ је у 2018. години, захваљујући изузетаном залагању запослених у свим газдинствима, у потпуности остварило план продаје дрвних сортимената. И у 2018. години били смо суочени са екстремним климатским утицајима који су се посебно одразили на површине са четинарским врстама. Адекватном реакцијом, предузеће је успело да санира и умањи штету тако што су уложени максималан рад и неопходна средства да се угрожени сортимент припреми за даљу продају, и да се као такав, девастиран, максимално искористи у процесу даље прераде. У томе су се посебно истакли Ивањица, Лесковац, Пријеполје, Деспотовац и Београд. У односу на све досадашње године откако је основано ЈП „Србијашуме“, у 2018. смо упркос овим отежавајућим околностима, постигли рекордну продају дрвних сортимената, и она је резултат успешне организације пословања и апсолутног поштовања планских докумената. У поређењу са 2017. годином у којој је приход од уговорене продаје дрвних сортимената износио 5.709.444.936,00 дин, приходи од продаје у 2018. години показују раст од 9,20% и износе 6.233.498.879.07,00 дин, што је јасна потврда свега претходно наведеног. У укупној запремини сортимената у периоду јануар-децембар 2018. године, техничко дрво је заступљено са 36,40%, док је проценат огревног дрвета 63,40 %. Сва шумска газдинства која су у саставу нашег предузећа у потпуности су остварила план за 2018. годину.

Управљање предузећем као комплексан и захтеван задатак, подразумева стално праћење и анализу извештаја продаје производа и услуга како на домаћем, тако и на страном тржишту, а наша служба за комерцијалне послове константно прати усклађеност уговорене и остварене динамике продаје. Као одговорно предузеће поседујемо и FSC™ сертификат који потврђује да нашим шумама управљамо еколошки одговорно, друштвено корисно и економски одрживо.

Приоритет у нашем пословању је очување шуме и шумског фонда као и биодиверзитета унутар ње. Трудимо се да богатство које нам је држава поверила на старање, унапредимо и будућим генерацијама предамо у још бољем стању, не заборављајући при том изреку, да смо шуме наследили од предака, и позајмили од потомака.

У 2018. години смо испунили пословне планове производње дрвних сортимената, са 99% - рекао нам је на почетку разговора извршни директор Сектора за коришћење шума и остале ресурсе, Јеша Ерчић, дипл. инж. шумарства.

Дрво је као природни материјал у последњих десет година доживело потпуну ренесансу. Она и даље траје, а трендови у овој области показују да ће се и у наредном периоду наставити глобални раст потрошње производа од дрвета, упркос појави нових супериорних материјала.

Као друштвено одговорна компанија, према пословним партнерима, запосленима и друштвеној заједници у целини, у 2018. години смо испунили пословне планове производње дрвних сортимената, са 99%. Више од 1 465 000 кубних метара произведених сортимената представља апсолутни рекорд у историји постојања ЈП „Србијашуме“.

Тај резултат је последица посвећености свих наших запослених, пре свега пословођа коришћења шума на пријему, класирању али и извозу и отпреми дрвних сортимената, затим наших инжењера и техничара, чувара шума али и колегиница и колега из пратећих, административних служби.

Тим извршних директора, директора делова предузећа, шефова шумских управа, предвођени директором Игором Брауновићем на челу, уз подршку Надзорног одбора и Милоша Срећковића као председника – у потпуности је испунио очекивања српског тржишта дрветом. У прилог томе говори и податак о суфициту у спољно-трговинској размени производа од дрвета са иностранством у 2018. години. Набавка савремених механизованих средстава за рад у шумарству, на пословима сече и израде, привлачења и превоза дрвних сортимената, као и градње шумских путева и влака у протеклом периоду, али и убудуће, остаће стратешко опредељење, са јасним циљем - испуњење свих обавеза које произилазе из годишњих програма пословања и Закона о шумама. Желимо да будемо полигон за велике инвестиције и за нова радна места за шумарске инжењере и техничаре, руковоаце механизације за рад у шумарству и градњу путева, али и других занимања и струка које дају подршку реализацији зацртаних планова. Добра комуникација са Управом за шуме и њихова подршка кроз коришћење буџетских средстава за изградњу, санацију и реконструкцију главних шумских путева – и даље ће се заснивати на поштовању и унапређењу исте. Време у којем живимо свој привредни живот, тражи од нас да вредно радимо и да се перманентно едукујемо. Зато, у 2019. години крећемо са великим пројектом израде норми и норматива за послове коришћења шума али и потпуно стандардизованог метода примене програмског пакета „SURVEY“ за израду главних пројеката шумских путева. Свако време носи неко своје бремене. Једно је сигурно. Опустања и стајања нема. Идемо даље.

Сузана Видановић

Пословни резултати све бољи

Директор ШГ „Лесковац“ Зоран Момић

Шумско газдинство „Шума“ Лесковац газдује шумама у Јабланичком округу на површини од 40510 ha са обраслом површином од 37 552 ha што представља око 93% од укупне површине. У 15 газдинских јединица у шест општина Јабланичког округа, од границе са Бугарском до административне линије са КиМ, простире се 7 575 771 м³ дрвне запремине са етапом од 1 038 086 м³.

Претходне четири године биле су успешне за газдинство „Шума“ Лесковац. Успели смо да остваримо скоро све постављене планске задатке и подигнемо ниво извршења у оним најважнијим и најобимнијим пословима. Производња и реализација дрвних сортимената била је на високом нивоу,

а сама сортиментна структура у буковој обловини, као нашем најзначајнијем сортименту, показала је узлазни тренд. Константа у последњим годинама указује да се ради о једном добро планираном, а затим и коректно урађеном задатку на терену. Наравно, не треба заборавити ни стање на тржишту дрвних сортимената које се последњих година знатно поправило и даје могућности шумарском сектору да квалитетно пласира своје производе. Дефицит техничког дрвета букве, а нарочито сортимената бољег квалитета и већих димензија даје могућност да се придржавамо принципа максималног квалитативног искоришћења. Постигнута дрвна структура у буковој техници приказана је у табели 1.

1	Класа	2015 (m ³ ; %)		2016 (m ³ ; %)		2017 (m ³ ; %)		2018 (m ³ ; %)	
2	Ф	85.52	0.34	1,148.12	4.06	1,400.41	4.52	933.11	3.24
3	Л	2,913.50	11.70	4,543.85	16.08	4,616.73	14.89	3,862.43	13.43
4	К	2,558.89	10.28	3,683.14	13.03	3,990.52	12.87	3,261.73	11.34
5	І	10,051.72	40.36	10,140.57	35.88	10,892.82	35.13	10,764.03	37.42
6	ІІ	6,176.07	24.80	5,823.85	20.61	6,559.53	21.15	6,206.69	21.58
7	ІІІ	3,117.90	12.52	2,921.36	10.34	3,547.43	11.44	3,734.92	12.99
8	Укупно	24,903.60	100	28,260.89	100	31,007.44	100	28,762.91	100
Производња у режији		55,404.33	69	56,842.62	76	63,338.08	78	62,694.76	72
Производња на пању		24,499.33	31	18,347.36	24	18,276.53	22	24,826.96	28
Укупна производња		79,903.66	100	75,189.98	100	81,614.61	100	87,521.72	100

Табела 1 Производња букових трупаца по класама за период 2015 -2018, у односу на режијску и укупну производњу

Из оваквих резултата кројења и класирања дрвних сортимената неминовно су проистекли и добри финансијски резултати. Тако је у последње четири године редовно пребациван план прихода од продаје дрвних сортимената.

Приход од продаје дрвних сортимената			
Година	План	Остварење	Разлика
2015	303,848,443	318,389,600	14,541,157
2016	303,704,345	348,091,448	44,387,103
2017	360,153,648	385,738,787	25,585,139
2018	386,606,448	435,982,651	49,376,203

Табела број 2

Такви приходи, уз опрезно инвестиционо планирање, омогућили су газдинств побољшање услова за рад. Куповином нових грађевинских машина, теренских возила, реконструкцијом путева али и опремањем и уређењем просторија у којима радимо, створили су се бољи услови за будуће пословање.

И на крају треба споменути и добит дела предузећа која је расла је из године у годину (табела 3).

Планирана и остварена бруто добит			
Година	План	Остварење	Разлика
2015	2,673,715	34,319,643	31,645,928
2016	9,171,928	47,070,927	37,898,999
2017	30,897,395	63,125,919	32,228,524
2018	40,607,915	69,501,124	28,893,209

Табела број 3

Овакви резултати у производњи не би се могли постићи без активног учешћа свих релевантних представника шумског газдинства са изабраним извођачима радова на коришћењу и гајењу шума. Газдинство „Лесковац“ послује са око 30 предузећа која су регистрована за послове коришћења и гајења шума. Све су то, углавном, мала, породична предузећа која, нажалост, немају неке веће развојне могућности. Поштовање уговора, али и коректан пословни однос може бити основ да се сарадња настави и да се испуне годишњи планови производње у режији од око 60 000 до 65 000 м3. Константни одлив становништва, самим тим и радне снаге, може у наредним временима озбиљно угрозити рад на коришћењу шума.

А да не буде све монотono и везано искључиво за дрвне сортименте потрудили су се наши пчелари.

Осим дрвним сортиментима, Шумско газдинство „Лесковац“, може да се похвали и чињеницом да се ми једини у систему ЈП „Србијашме“ професионално бавимо пчеларством и производњом меда. Наши вредни пчелари тренутно гаје и негују око 350 пчелињих друштава. На овај

начин, након 20-так година стекли су се услови да се овај посао прошири у смислу даљег развоја, повећања капацитета, али и увођења нових производа на бази меда и других пчелињих производа. Шумско газдинство у 2019. години инвестира у нови објекат, величине од око 100 м2 за производњу и паковање меда и пчелињих производа. У објекту ће бити инсталирана већ постојећа опрема за врцање меда у складу са стандардима квалитета који регулишу ову област. На овај начин заокружиће се цела једна област рада шумског газдинства која је неспецифична за нашу професију, али се апсолутно уклапа у појам интегралног газдовања шумским подручјима. На подручју Црне Траве постоје природни услови за плантажни узгој појединих врста лековитог и ароматичног биља. Одсуство загађивача животне средине представља велику предност у производњи здраве хране у овом крају и било би пожељно то искористити.

Сматрамо да су резултати у претходним годинама добар путоказ како даље, али и предуслов за побољшање зарада 165 запослених у ШГ „Шума“ Лесковац.

директор Зоран Момић, дипл. инж. шум.

Регионална конференција

- Пожари на отвореном за Југоисточну Европу

**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И
ВОДОПРИВРЕДЕ**
-Управа за шуме-

**ОРГАНИЗАЦИЈА И НАДЛЕЖНОСТ
СЕКТОРА ШУМАРСТВА У СПРОВОЂЕЊУ
МЕРА
ЗАШТИТЕ ШУМА ОД ПОЖАРА**

*Видосава Јовановић
Радивоје Каурин*

Београд

**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И
ВОДОПРИВРЕДЕ
-Управа за шуме-**

Сагласно одредбама **Закона о министарствима** („Сл. Гласник РС“ број 16/11) утврђен је **делокруг рада** Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, односно Управе за шуме као органа управе у саставу МПШВ.

Управа за шуме, као орган управе у саставу МПШВ, обавља послове државне управе и стручне послове који се односе на: политику шумарства; очување шума; унапређење и коришћење шума и дивљачи; спровођење мера заштите шума и дивљачи; контролу семена и садног материјала у шумарству; инспекцијски надзор у области шумарства и ловства који се обавља у складу са законом, као и друге послове одређене законом.

**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
-Управа за шуме-**

ИНСТИТУЦИЈЕ И СУБЈЕКТИ У ШУМАРСКОМ СЕКТОРУ

**I
ОБРАЗОВНЕ И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКЕ УСТАНОВЕ**

1. Шумарски факултет Универзитета у Београду
2. Институт за шумарство – Београд
3. Институт за низијско шумарство и заштиту животне средине – Нови Сад

**II
СУБЈЕКТИ КОЈИ ГАЗДУЈУ ДРЖАВНОМ ШУМОМ**

I. Јавна предузећа

ЛП “Србијашуме”, ЛП “Војводинашуме”, ЛП “Борјак”
ЛП“НП Фрушка Гора”, ЛП“НП Ђердан”, ЛП “НП Копачник”, ЛП“НП ТАРА”, ЛП“НП ШАР ПЛАНИНА”

Наведена предузећа обављају и стручне послове у шумама сопственика (физичка лица) на обухваћеним подручјима, а средства за исте се обезбеђују у Буџету Републике Србије.

2. Шумарски факултет Београд,
3. Водопривредна предузећа
4. Војска Србије

СЕКТОР ШУМАРСТВА

ИНСТИТУЦИЈЕ У СПРОВОЂЕЊУ МЕРА ЗАШТИТЕ ШУМА

Институције надлежне за доношење и контролу спровођења мера на заштити шума	Институције које дају стручну помоћ (уговором на се поверавају одређени послови)	Субјекти који директно спроводе мере заштите шума
МПШВ - Управа за шуме -	Шумарски факултет	Корисници шума и ловишта - јавна предузећа
Покрајински секретаријат за пољопривреду, шумарство и водопривреду	Институт за шумарство	Сопственици шума (правна и физ. лица)
	Институт за низијско шумарство и животну средину	Ловачка удружења

СЕКТОР ШУМАРСТВА

III

СУБЈЕКТИ КОЈИ ГАЗДУЈУ ПРИВАТНОМ ШУМОМ

1. Правна лица која у власништву имају шуму
2. Удружења сопственика шума
3. Сопственици шума – физичка лица

**IV
СУБЈЕКТИ КОЈИ ГАЗДУЈУ ЛОВИШТИМА**

I. Јавна предузећа

ЛП “Србијашуме”, ЛП “Војводинашуме”, ЛП “Борјак”
ЛП“НП Фрушка Гора”, ЛП“НП Ђердан”, ЛП “НП Копачник”, ЛП“НП ТАРА”, ЛП“НП ШАР ПЛАНИНА”

2. Шумарски факултет Београд,
3. Војска Србије
4. Зобнатица
5. Ловачка удружења

СЕКТОР ШУМАРСТВА

Површина шума у Републици Србији износи **2,4 милиона ха**, при чему је око **51 %** у државном власништву и тим шумама газдују јавна предузећа (корисници шума), а **49%** у приватном и њима газдују сопственици шума. Шумовитост је **29,1%**, са тенденцијом сталног пораста.

На подручју Републике Србије установљено је **305** ловишта, при чему са **88** државних ловишта газдују јавна предузећа, а са **217** ловачка удружења.

СЕКТОР ШУМАРСТВА

ДРЖАВНЕ ШУМЕ 50,77%:

Корисници шума:	1.237.746 ha	100,00 %
ЈП "Србијашуме"	774.844 ha	62,58 %
ЈП "Војвођинашуме"	101.947 ha	8,24 %
Национални паркови (4+1)	95.279 ha	7,70 %
Шумарски факултет	5.841 ha	0,47 %
АП Косово и Метохија (UNMIK)	259.835 ha	21,01 %

ПРИВАТНЕ ШУМЕ 49,23%:

Стручно-техничка надлежност :	1.199.901 ha	100,00 %
ЈП "Србијашуме"	996.581 ha	82,95 %
ЈП "Војвођинашуме"	5.810 ha	0,49 %
Национални паркови (4+1)	3.247 ha	0,27 %
Шумарски факултет	298 ha	0,03 %
АП Косово и Метохија (UNMIK)	193.965 ha	16,26 %

УКУПНО 2.437.647 ha

НАДЛЕЖНОСТ СЕКТОРА ШУМАРСТВА

Заштита шума од **пожара** спроводи се путем:

- **Службе чувања шума**, коју су корисници шума дужни да организују,
- **Планских докумената за газдовање шумама** (У планским документима за газдовање шумама утврђују се шуме које се сматрају посебно угроженим од пожара и других штета и прописују се мере за њихово отклањање).
- **Планова заштите шума од пожара**. (Планови заштите шума од пожара, садрже организацију лица која учествују у гашењу пожара (екипе обучене и трениране за гашење шумских пожара), оперативне карте дејствовања у случају пожара, као и пасивна и активна дежурства на откривању и благовременом јављању о настанку шумских пожара.)
- **Забране ложења ватре** у шуми и ловишту, као и на 200м од шуме, осим на за то предвиђеним и обележеним местима.
- **Узрочник шумских пожара**, у 95% случајева је човек.

НАДЛЕЖНОСТ СЕКТОРА ШУМАРСТВА

Надлежност сектора шумарства, у области заштите шума од **пожара** дефинисана је одредбама:

1. Закона о заштити од пожара („Сл. Гласник РС“ број /09), ,
2. Закона о шумама („Сл. Гласник РС“ број 30/10),
3. Закона о дивљачи и ловству („Сл. Гласник РС“ број 18 /10),

Сагласно одредбама Закона о шумама :

Корисници и сопственици шума дужни су да спроводе превентивне мере заштите шума од **БИОТИЧКИХ И АБИОТИЧКИХ** чинилаца, као и да изврше санацију шуме пошумљавањем, односно необрасле површине настале дејством елементарних непогода (пожар, ветар, снег и слично).

Сагласно одредбама **Закона о дивљачи и ловству**, забрањено је паљење ватре у ловишту.

НАДЛЕЖНОСТ СЕКТОРА ШУМАРСТВА

Превентивне мере заштите шума од **пожара** треба да задовоље **3 циља**

1. **спречавање појаве шумских пожара**, (редовним газдовањем и спровођењем планских докумената; подизање мешовитих шума лишћара и четинара, нега четинарских култура, успостављање шумског реда и изградња и одржавање путева и противпожарних пруга, као и других објеката у функцији заштите шума од пожара, едукација становништва, јавни сервис-обавештавање и упозоравање), казнена политика)
  2. **брзо откривање** (осматрање са земље и из ваздуха, видео надзор, обавештавање, активна и пасивна дежурства)
  3. **гашење пожара у иницијалној фази** (мобилне екипе за противпожарне интервенције адекватно опремљене, изграђена инфраструктура: путеви, противпожарне пруге, водозхвати и водене акумулације).
- Уколико се ватра не угаси у **иницијалној фази**, гашење преузима МУП, Сектор за ванредне ситуације.

Надзор над наведеним обавезама корисника и сопственика шума, **Управа за шуме** врши преко **Републичке шумарске и ловне инспекције**.

Тешком муком до циља

Оснивањем ЈП „Србијашуме“ Београд 01. октобра 1991. године основано је и Шумско газдинство „Ибар“ Лепосавић, као једно од двадесет седам газдинстава којем је поверена заштита, унапређење, коришћење и управљање шумама, шумским земљиштем и другим шумским потенцијалима на ибарском шумском подручју. После НАТО агресије 1999. године настају нове околности у пословању, с обзиром да територија којом газдује наше газдинство прелази у надлежност УНМИК-а. И поред тога Ш.Г. „Ибар“ Лепосавић као део ЈП „Србијашуме“ Београд наставља да обавља своје послове на територији АП КиМ газдујући шумама на територији четири општине на северу - Лепосавић, Звечан, Зубин Поток и Косовска Митровица. Проблеми са којима смо се суочавали у последњих сада скоро двадесет година, су били бројни, али смо и поред свих тешкоћа и притисака успевали смо да их превазиђемо, како залагањем и жељом наших радника да опстану на овим просторима и брину о повереним им шумама, тако и због подршке коју нам је пружала наша дирекција. Осим одлуке Надзорног одбора ЈП „Србијашуме“ Београд од 2002. године када је одлучено да се имовина нашег газдинства води ванбилансно, у свемо осталом газдинство наставља да послује под окриљем ЈП „Србијашуме“ Београд. Међутим, за наше газдинство, ситуација почиње још више да се компликује и погоршава са почетком преговора у Бриселу, а нарочито од 2014. године када почиње имплементација првих договора из Брисела и када наше пословање у постојећем облику, као дела јавног предузећа основаног законима Републике Србије и које у свом пословању спроводи прописе Републике Србије, практично постаје немогуће, јер све остале службе и институције (полиција, правосудје, инспекције...) прелазе у надлежност Приштине и почињу да спроводе законе тзв. Републике Косово. То практично значи да наше газдинство постаје нелегална и паралелна институција јер тзв. Косово већ има своју Агенцију за шумарство која и територијално и људством обухвата целокупну територију па и ову којом газдује наше газдинство, што доводи до тога да наше надлежности постају све мање, а пласман наших дрвних сортимената практично немогућ. Сви ови проблеми у пословању нужно су довели и до тога да газдинство више није било у стању да редовно обезбеђује средства за исплату зарада коју је до 2014. године уз свесрдну подршку дирекције ЈП „Србијашуме“ Београд успевало да колико толико редовно исплаћује. Почев од средине 2014. године, када наше пословање практично постаје нелегално, када наши жигови и документације више нису признати од

стране полиције и суда и када због тога наш обим пословања, па самим тим и прихода, бива сведен на минимум, газдинство више ни уз помоћ дирекције не успева да обезбеди редовне зараде, и због тога долазимо у ситуацију да у 2016. годину улазимо са неисплаћеним зарадама за период од годину дана и више. Оваква ситуација са неисплаћеним зарадама унела је велику забринутост међу запослене и њихове породице, јер је више од сто породица доведено на руб егзистенције. Због тога синдикална организација газдинства преузима низ активности како би се све релевантне институције упознале са стањем у газдинству. Изузетно тешко материјално стање више од сто радника и њихових продица, запослених у једином јавном предузећу Републике Србије које послује на територији АП Косова и Метохије, побудило је пажњу руководства Генералне дирекције ЈП „Србијашуме“ Београд, Надзорног одбора и генералног директора, и Канцеларије за Косово и Метохију Владе РС који у току 2017. године организују неколико састанака како би заједно пронашли решење за решавање проблема исплате зарада запослених у Ш.Г. „Ибар“ Лепосавић.

Подела пакетића деци запослених радника

Коначно крајем 2017. године постиже се договор и ЈП „Србијашуме“ Београд преузима обавезу да Генерална дирекција ЈП „Србијашуме“ Београд исплаћује минималну зараду запосленима у Ш.Г. „Ибар“ Лепосавић почев од 01. јануара 2018. године.

С обзиром да је овим чином решен егзистенцијални проблем запослених сви запослени у ШГ „Ибар“ Лепосавић желе и овом приликом да искажу бескрајну захвалност генералном директору ЈП „Србијашуме“ Београд господину Игору Брауновићу, који се показао као искрени пријатељ нашег газдинства и као човек којем је наше газдинство и наше Косово и Метохија на посебном месту. Радници газдинства исказују захвалност господину Брауновићу не само због његове солидарности према нама, већ и због свега што је чинио и чини и даље за наше газдинство.

Посебну захвалност такође исказујемо и господину Милошу Срећковићу, председнику Надзорног одбора ЈП „Србијашуме“ Београд, који је имао разумевања за наше проблеме и учинио све да Надзорни одбор подржи предлоге генералног директора и тиме допринео проналажењу решења.

Директор ШГ „Ибар“ Лепосавић Александар Ракић

Посета менаџмента ЈП „Србијашуме“ газдинству „Лепосавић“

Учешће ЈП „Србијашуме“ на сајму лова и риболова у Салзбургу 2019. године

Гост на нашем штанду директор Међународног савета за очување дивљачи - CIC Tamás Marghescu са замеником директора ЈП „Србијашуме“ др Милутином Ђорђевићем

На 31. сајму лова и риболова „Hohe Jagd & Fischerei“ у Салзбургу 2019. године, ЈП „Србијашуме“ је четврти пут за редом представило своју ловнотуристичку понуду. Ово је иначе највећи сајам ове врсте у алпском подручју и други по величини у Европи.

Током четири сајамска дана (21.02. – 24.02.2019. год.) представило се 629 излагача из Европе, Африке, Азије, Јужне и Северне Америке. Они су презентовали своје производе и услуге, опрему за лов и риболов, одећу и обућу, оптичке уређаје и оружје, теренска возила, као и путовања и активности у природи, укључујући ловно-туристичке аранжмане. Ове године сајам је посетило 45.248 људи.

На штанду ЈП „Србијашуме“ неколико стотина ловаца из Аустрије, Немачке, Швајцарске, Белгије, Мађарске, Румуније и Словеније показало је највеће интересовање за лов погоном на дивљу свињу у отвореним ловиштима источне Србије, за лов јелена европског у отвореним ловиштима, као и за лов ситне дивљачи. Ова понуда је посебно промовисана

одговарајућим промотивним материјалима и филмовима сниманим у ловиштима ЈП „Србијашуме“, који су привукли пажњу бројних ловаца.

Ловнотуристичке агенције је заинтересовала наша понуда за групни лов дивље свиње, лов јелена европског, срндаћа и дивокозе високе трофејне вредности, као и за лов ситне дивљачи. За лов вука, као и за лов осталих врста крупне дивљачи посебно интересовање су показали ловци из Аустрије и Немачке, а за лов фазана, зеца, грлице и шумске шљуке ловци из Италије, Румуније и Словеније.

Велико интересовање изазвала је и наша понуда лова у ловиштима у околини Београда, у комбинацији са туристичким обиласком знаменитости главног града, као и за лов у ловиштима близу Дунава.

У даљој комуникацији са ловнотуристичким агенцијама које се баве посредовањем у продаји ловних аранжмана, очекујемо склапање уговора о субагентури, а тиме и повећани број страних ловаца туриста у нашим ловиштима.

Поред тога, битно је истаћи да је штанд ЈП „Србијашуме“ посетио и генерални директор Међународног савета за очување дивљачи (CIC), господин Tamás Marghescu и да су том приликом отворене бројне теме за будућу сарадњу, а пре свега питање решавања проблема извоза трофеја вука из Србије у земље ЕУ. Такође, штанд предузећа је посетио и председник Надзорног одбора ЈП „Србијашуме“, Милош Срећковић.

Ни ове године нису изостали многобројни пратећи догађаји који су привукли пажњу посетилаца. Такмичење у риди јелена и стрељаштву, разговори са еминентним стручњацима из света лова, демонстрација вештине ловачких паса и пребогата понуда ловачке литературе нека су од препознатљивих обележја овог окупљања европских ловаца.

Изложба теренских возила, ловачке опреме, риболовачког прибора, природних и биљних производа, као и прилика да се испроба опрема и техника, али и разноврсна понуда хране и пића, разлози су због којих посетиоци заиста уживају у времену проведеном у 10 сајамски хала.

др Предраг Главоњић, дипл. инж. шум.

Студијско путовање у Хесенске шуме у Немачкој - Шумска управа Вајлбург, Шумарски образовни центар 18.11 - 24.11.2018. године

У оквиру Српско-Немачке сарадње између Немачког министарства за пољопривреду и исхрану (Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft) и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије на пројекту БМЕЛ-2 „Промоција стручне и практичне обуке након завршеног образовања у сектору шумарства“, организована је студијска посета Хесенским шумама (Hessen Forst), односно шумској управи Вајлбург (Forstamt Weilburg) у оквиру које се налази Шумарски образовни центар (Forstliches Bildungszentrum).

Учесници студијског путовања су били: Др Ненад Петровић, Шумарски факултет Универзитета у Београду, Звјездан Нишавић, МПШВ - Управа за шуме, Александар Воркапић, Комора инжењера шумарства, др Братислав Кисин, ЈП „Србијашуме“, дирекција ЈП, Божидар Миловановић, ЈП „Србијашуме“, дирекција ЈП, др Бојан Тубић, ЈП „Војводинашуме“, дирекција ЈП, Раденко Поњарац, ЈП „Војводинашуме“, ШГ „Нови Сад“ - Нови Сад, Милан Мирковић, Шумарска школа у Краљеву, Горан Симић, Шумарска школа у Сремској Митровици, Жељко Васиљевић, Епархија шабачка - Манастирске шуме, Зоран Петровић, ЈП „Србијашуме“, Биро за план. и прој. у шумарству, Мирослав Шиљић, ЈП „Србијашуме“, ШГ „Расина“ - Крушевац, Славољуб Димитријевић, ЈП „Србијашуме“, ШГ „Јужни Кучај“ - Деспотовац.

Првих 10 учесника су уједно и чланови радне групе пројекта (или њихови заменици) па су и трошкове њиховог боравка сносили организатори пројекта, а додатна три учесника је финансирало ЈП „Србијашуме“ као учеснике тренинга прве фазе пројекта „Имплементација иновативног планирања газдовања шумама уз поштовање економских, еколошких и друштвених аспеката у Србији“. Студијски боравак је подразумевао обраду неколико тема од стране изабраних предавача нашег домаћина, Хесенских шума, односно шумске управе Вајлбург и Шумарског образовног центра:

- господин Wernecke - директор шумске управе Вајлбург, срдечно нам је пожелело добродошлицу и информисао нас о Хесенским шумама, односно о шумској управи у Вајлбургу;
- О самом образовном центру је говорио шеф центра, Hans-Karl Lang, који је уједно и био наш главни домаћин током боравка у Вајлбургу;
- господин Reiter је говорио о наставном плану и програму образовног центра који се спроводи за различите нивое профила;
- господин Göbel је говорио о курсу шумарске педагогије за децу и полазнике школског узраста. Присутан је емоционалан поглед на шуму и природу где се код деце развија истраживачки приступ бо-

равком у природи. Не учи се о шуми као објекту, већ је шума место где се учи о другим дисциплинама;

- господин Kleindopf - теренска вежба са ученицима на тему описа станишта и састојина, одређивање стабала будућности, избор узгојних потреба за сваку састојину и сл;
- господин Huber - специјалиста из области гајења шума, целодневни боравак на терену у различитим фазама развоја састојина, предлози узгојних захвата и начини за њихову реализацију;
- господин Lohberger је целодневним бораком на терену са ученицима и полазницима центра приказао практичну едукацију техника сече и обарања стабала, кројења и извлачења дрвних сортимената, уз високо постављене норме безбедности на раду којима се посећује посебна пажња;
- господин Kessler је одржао предавање и на терену је приказао рад са шумском механизацијом на: одржавању путева, чишћењу канала, осветљавању пута и реконструкцији горњег хабајућег слоја пута.

На крају посете организован је завршни састанак са нашим главним домаћином г. Лангом, где је извршена евалуација од стране учесника студијског путовања, где је свако појединачно износио утиске и упоређивао (ако је уопште било могуће) начин рада у шумарском образовању и шумарској струци у Немачкој покрајини Хесен и у Србији, односно појединим институцијама и предузећима из којих су долазили учесници студијског путовања. И у њиховим шумама смо видели мале кочине сортимената које нису извучени и у знатној мери су калирали у квалитету, као и делови оборених стабала у категорији огревног дрвета који нису искоришћени. Образложење је било да одређен део неискоришћеног материјала враћају минералном слоју, а свака активност је праћена рационалношћу и економским моментом. Општи утисак о раду Шумарског образовног центра и Хесенских шума је да осим што су добро организовани у свим сегментима рада, они пуно улажу у образовање својих запослених. Сви смо приметили да не робују претерано статистици, већ шуму посматрају као живи организам и у случају ванредних околности планови се брзо и ефикасно мењају и допуњају уз образложење ревирног инжењера, који је у правом смислу домаћин у свом ревиру. Треба напоменути да се осим исцрпног стручног рада у учионицама образовног центра и на самом терену, у касним послеподневним сатима нашло времена и за туристичке обиласке: посетили смо старо језгро града Вајлбурга, затим уз пратњу туристичког водича смо обишли и оближни град Вецлар (Wetzlar), а трећег дана дворца у месту Браунфелс (Braunfels) уз необичан и карактеристичан, а надасве духовит, приказ спољашњости и унутрашњости објекта од стране шармантног водича.

Све похвале организаторима овог путовања, кординаторима пројекта др Ненаду Петровићу, доценту на Шумарском факултету Универзитета у Београду и др Акселу Вајнрајху (Axel Weinreich) менаџеру пројекта из Unique Forestry and Landuse GmbH из Фрајбурга (Freiburg), Немачка, на целокупној организацији овог студијског путовања. Посебну захвалност исказујемо домаћину, Хесенским шумама, који су се максимално потрудили да у потпуности прикажу рад Шумарског образовног центра и трансфер знања са наставника на ученике и полазнике, како теоријског у згради центра, тако и практичне наставе у околним шумама.

*др Братислав Кисин, дипл. инж. шум.;
Божидар Миловановић, дипл. инж. шум.*

1000 шумара из Србије дочекало Путина

Више од 100. 000 грађана Србије окупило се у Београду 17. јануара, како би поздравили председника Русије Владимира Путина, који је био у званичној посети нашој земљи.

Међу њима су били и запослени ЈП „Србијашуме“.

Око 1000 шумара и представника 17 шумских газдинстава пружили су подршку посети уваженог председника Русије Владимиру Путину. Окупљање грађана почело је на Теразијама, а централни догађај је организован испред Храма Светог Саве.

Одржан састанак на тему „Акциони план резервата биосфере „Голија-Студеница“ (2016-2020) – реализација у периоду 2016-2018. године“

Јавно предузеће „Србијашуме“, као управљач Парка природе „Голија“, организовало је састанак на тему: Акциони план Резервата биосфере „Голија-Студеница“ (2016-2020) – Реализација у периоду 2016-2018. године.

Састанак је одржан 21.12.2018. године у Конаку манастира Студеница, у Студеници.

На скупу су учествовали представници: Министарства заштите животне средине, Сектора за инспекцијски надзор; Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Сектора за просторно планирање и урбанизам; Завода за заштиту природе Србије; Завода за заштиту споменика културе из Краљева, Шумарског и Биолошког факултета; Института за низијско шумарство и заштиту животне средине из Новог Сада; општине Ивањица; Месне заједнице Студеница; Невладиних организација – Планинске заједница Голије и Краљевског академског природњачког друштва „Балкан“ из Краљева; Шумских газдинстава који управљају Парковима природе „Златибор“, „Радан“ и „Голија“.

Влада Републике Србије ставила је под заштиту Парк природе „Голија“ (површине 75.183 ha) још 2001. године ради очувања вредности шумских екосистема, разноврсности предела и изванредне лепоте пејзажа, културних добара (манастири Студеница и Градац), трајности и квалитета природних ресурса (воде, земљишта и биљног покривача), биолошке разноврсности, гео наслеђа и традиционалног начина живљења.

Део Парка природе „Голија“ је те исте године (2001.) добио међународни статус Резервата биосфере „Голија-Студеница“ (површине 53.804 ха на подручју општина Ивањица и Краљево) и тако постао први такве врсте у Србији, односно постао је део UNESCO светске мреже резервата биосфере у оквиру Програма „Човек и биосфера“.

Очуваност природе са великим бројем биљних и животињских врста, међу којима има и ендемичних и реликтних, као и присуство манастира Студенице који се од 1986. године налази на листи светске културне баштине, ишли су у прилог проглашењу резервата.

Од 2017. године Србија има два резервата биосфере, када је овај статус добио и локалитет „Бачко Подунавље“. Иначе у свету тренутно има 686 резервата биосфере у 122 земље.

Хармонија човека и природе основа је програма МАБ „Човек и биосфера“, који постоји од 1971. године у оквиру Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу (UNESCO).

Резервати биосфере треба да одговоре на једно од најважнијих питања са којима се данашњи свет суочава: како помирити очување бидоверзитета и природних ресурса са потребом њиховог даљег коришћења.

Ефикасан резерват биосфере подразумева заједничко деловање стручњака за природне и друштвене науке, група за очување и развој, власти надлежних за управљање резерватом и локалне заједнице.

Да ли се управља ефикасно Резерватом биосфере „Голија-Студеница“ и шта је све до сада урађено према Акционом плану Резервата биосфере „Голија-Студеница“ (2016-2020), који је прихваћен од стране Међународног координационог савета за резервате биосфере у Паризу, биле су теме скупа који је окупио преко 40 учесника.

У уводном делу састанка управник Парка природе „Голија“ Драгољуб Шеклер, одржао је поздравну реч и представио филм о природном, културном и духовном наслеђу Парка природе „Голија“, који је урадио „RM Production“ из Краљева.

Радни део састанка отворила је Гордана Јанчић, помоћник извршног директора Сектора за шумарство и заштиту животне средине у ЈП „Србијашуме“ и одржала презентацију о реализацији Акционог плана Резервата природе „Голија Студеница“ у периоду од 2016. до 2018. године.

Реализацију појединачних активности Акционог плана представили су:

- Биљана Крстески, Завод за заштиту природе Србије, „Израда Студије режима заштите Парка природе Голија“;

- др Милица Добричић, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, „Израда просторно-планске документације на подручју РБ „Голија Студеница“ и Просторни план подручја посебне намене манастира Студеница“;

- Дејан Милетић, руководилац Одељења за заштиту шума и заштићена природна добра у ЈП „Србијашуме“ представио је пројекат „Голија – прелаз од планирања ка развоју“

- Божидар Миловановић, руководилац Одељења за приватне шуме у ЈП „Србијашуме“, говорио је о одрживом газдовању шумама у ПП „Голија“ и о Изради планских докумената из области шумарства.

Од истраживачких пројеката представљени су:

- „Истраживање културног наслеђа на подручју ПП Голија“ у реализацији Завода за заштиту споменика културе Краљево,

- „Конзервација и усмерено коришћење генофонда ретких и угрожених врста шумског дрвећа и жбуња на подручју ПП „Голија“, проф. др Мирјана Шијаћић - Николић, Шумарски факултет, Београд);

- „Мониторинг животињских врста у ПП Голија и одрживи туризам у ПП Голија“, представник Краљевског академског природњачког друштва „Балкан“ из Краљева;

- „Инвентаризација и картирање типова станишта ретких и заштићених врста у ПП Голија“, др Предраг Лазаревић, Биолошки факултет, Београд;

- „Мониторинг диверзитета ентомофауне ПП „Голија“, др Дејан Стојановић, Институт за низијско шумарство и заштиту животне средине и „Мониторинг медведа у ПП „Голија“, Владан Бједов, Завод за заштиту природе Србије.

Након презентација пројеката и активности које се реализују у области индентификације ретких и угрожених врста и процене степена њихове угрожености у циљу дефинисања мера њихове заштите, утврђивања метода и начина спровођења мониторинга врста, јачања капацитета управљача, спровођења концепта одрживог развоја и промоције подручја, отворена је дискусија.

Главни закључак на састанку је да активности које се реализују омогућавају испуњење предвиђених циљева и резултата Акционог плана РБ „Голија – Студеница“, који ће бити и окосница следећег Периодичног извештаја о напредовању Резервата биосфере „Голија-Студеница“ за UNESCO MAB програм.

За представнике Паркова природе „Радан“ и „Златибор“ и Института за низијско шумарство и заштиту животне средине, управник ПП „Голија“, организовао је у суботу 22.12.2018. године посету споменицима културе од националног значаја у ПП „Голија“ и упознавање са развојем сеоског туризма у заштићеном подручју на примеру домаћинства Шеклер.

Гордана Јанчић, дипл. инж. шум.

ОСНОВАН НАЦИОНАЛНИ КОМИТЕТ ЗА УНЕСКО ПРОГРАМ „ЧОВЕК И БИОСФЕРА“

Оснивачка седница Националног комитета за УНЕСКО програм „Човек и биосфера“ одржана је 20. децембра 2018. године у Министарству заштите животне средине.

Национални комитет за УНЕСКО програм „Човек и биосфера“ формиран је Решењем број 119-01-72/2018-04/13.07.2018. године, а у складу са Решењем о именовану председника, чланова и генералног секретара Комисије Републике Србије за сарадњу са Организацијом уједињених нација за просвету, науку и културу - УНЕСКО.

Национални комитет за УНЕСКО програм „Човек и биосфера“ чине:

– председник Националног комитета Јасмина Јовић - помоћник министра заштите животне средине,

– и чланови - Александра Дошлић, начелник Одељења за заштићена подручја и климатске промене у Министарству заштите животне средине; Лидија Аћимовић, руководилац Групе за агроеколошке мере и локалне иницијативе Сектора за рурални развој у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде; Александар Драгишић, директора Завода за заштиту природе Србије; Марко Туцаков, самостални стручни сарадник за међународну сарадњу и пројект менаџер у Покрајинском заводу за заштиту природе; Владимир Цамић, конзерватор-истраживач и национални координатор за сарадњу са Унеском за културу и природну баштину у Републичком заводу за заштиту споменика културе; Невенка Арсенијевић Мајер, саветник координатор у Заводу за унапређивање образовања и васпитања; Весна Миздрак, правни саветник у Развојној агенцији Србије; Гордана Јанчић, помоћник извршног директора Сектора за шумарство и заштиту животне средине у Јавном предузећу за газдовање шумама „Србијашуме“ Београд; Радмила Петановић, дописни члан Српске академије наука и уметности; др Предраг

Лазаревић, Универзитет у Београду – Биолошки факултет, члан; др Борис Радић, доцент Шумарског факултета Универзитета у Београду; Смиљана Новичић, Туристичка организација Србије; Љубинка Калуђеровић, секретарка Одбора за животну средину и ванредне ситуације Сталне конференције градова и општина; Душка Димовић, Светска организација за природу (WWF).

Задатак Националног комитета за УНЕСКО програм „Човек и биосфера“ је да:

1) Сарађује са Комисијом Републике Србије за сарадњу са Унеском и представља везу између различитих институција и надлежних министарстава која су у вези са Унесковим програмом „Човек и биосфера“, а по потреби и са Националним комитетима у другим земљама.

2) Обезбеђује национално учешће, на седницама Међународног координационог савета Унесковог програма „Човек и биосфера“, састављеног од 34 државе чланице.

3) Учествује у одлукама везаним за одрживо коришћење природних ресурса на националном нивоу.

4) Спроводи надзор над Резерватима биосфере у Републици Србији.

5) Обезбеди организационе услове за укључивање и учешће локалних самоуправа, организација цивилног друштва, као и свих корисника подручја у планирању и вршењу функција резервата биосфере.

6) Организује периодичне састанке и припрема извештаје о националним активностима, које треба да упућује Секретаријату Унесковог програма „Човек и биосфера“, најамње сваке две године.

Испред ЈП „Србијашуме“ члан Националног комитета за УНЕСКО програм „Човек и биосфера“ је Гордана Јанчић, која је и председник Савета резервата биосфере „Голија-Студеница“.

9. Међународна конференција о биомаси и обновљивим изворима енергије

У Загребу је 25. фебруара 2019. одржана 9. Међународна конференција о биомаси и обновљивим изворима енергије (ОИЕ), а на њој су учествовали представници шумарских компанија из региона, представници дрвно-прерађивачког сектора, Европског парламента, саборски заступници, државни секретари и помоћници министара, чланови академске заједнице, заменица градоначелника Загреба и Загребачки Велесајам.

Конференција је послужила као место размене најбољих искустава и пракси између шумарског, дрвно-прерађивачког и енергетског сектора.

Обновљиви извори енергије као важна карактеристика шумарског сектора, данас су слабо искоришћени иако Европа има специфичну одговорност да друштво усмерава у правцу живота без употребе фосилних горива. Политичке и стручне расправе у Бриселу потврђују колико је важно анализирати и обезбедити одрживост ланца снабдевања биоенергијом, а тема дрвне биомасе и проблематика коришћења обновљивих извора енергије налази се при врху листе Европских приоритета. Овај тренд је глобално присутан па се због климатских промена и постизања одрживог развоја привреде широм света окрећу обновљивим изворима енергије.

На самој конференцији, председник европске асоцијације за биоенергију Hannes Tuhinnitty, најавио је увођење стандардизованих шема за сечку, што је оцењено као добар и неопходан алат за успостављање равнотеже на тржишту.

Активно учешће на конференцији имали су и представници ЈП „Србијашуме”, помоћник извршног директора

Драган Дубљанин, и извршни директор Јеша Ерчић, који је био и панелиста на тему „Мобилизација дрвне сировине и тржиште пелета”, заједно са представницима „Хрватских шума”, „Херцег-босанских шума”, „Шума Републике Српске” и Шумарског факултета Свеучилишта у Загребу.

Енергетска транзиција се већ догађа, а обновљиви извори енергије нису више последица ентузијазма већ апсолутан императив.

Одговорно пословање, свеобухватан законодавни оквир и имплементација нових технологија и иновација - кључ су за постизање повећања искоришћености, пре свега шумског остатка и дрвне биомасе, као обновљивих извора енергије.

Јеша Ерчић, извршни директор Сектора за коришћење шума и остале ресурсе

Студијско путовање у Немачку посета Хесенским шумама (Hessen forst)

У оквиру реализације пројекта BMEL 2, који се спроводи у сарадњи са Министарством за пољопривреду и храну Немачке (BML), под називом „Промоција стручне и практичне обуке након завршеног образовања у сектору шумарства Србије“, одржано је студијско путовање у Немачку, Хесен. Студијско путовање је одржано у периоду од 03.02. до 07.02.2019. године.

У студијском путовању су учествовали др Ненад Петровић, национални координатор Пројекта, Милан Опсеница и др Владимир Васић, национални експерти, Бранко Дамјановић и Стојана Анђелковић, представници Шумарске школе из Краљева и Небојша Огњановић и Горан Симић, представници Прехрамбено - шумарске и хемијске школе из Сремске Митровице.

Немачка савезна држава (покрајина) Хесен заузима површину од око 21.115 km², и има преко 6.000.000 становника. Једним делом се налази у централној, а другим делом у западној Немачкој. Главни град ове савезне државе је Визбаден, а највећи град и главни економски центар регије је Франкфурт на Мајни.

Хесен представља једну од најшумовитијих савезних држава Немачке, са преко 42% шумовитости (894.806 ha). Најзначајније врсте дрвећа су буква (35%), храст (10%), остали лишћари (13%), смрча (21%), бор (11%), остали четинари (10%). У овој савезној држави шуме се према власништву могу поделити на државне (40%), комуналне (35%) и приватне (25%).

Влада Хесена је основала предузеће „Хесенске шуме“ (Hessen forst) са задатком да управља шумама и шумским земљиштем на територији ове савезне државе. Од укупне површине шума и шумског земљишта у Хесену, предузеће Хесенске шуме газдује са 880.000 ha државних, комуналних и приватних шума. Хесенске шуме имају око 2.000 запослених и подељене су на 41 шумску управу и 428 ревира. Хесенске шуме између осталог обављају послове образовања шумских радника (формалног образовања и стручног усавршавања), за све субјекте у сектору шумарства у држави Хесен. образовање шумских радника се одвија у тренинг центру у Вајлбургу, једној од шумских управа у оквиру Хесенских шума. Ова шумска управа се простире на око 15.000 ha и подељена је на 10 ревира. Поред дела који је задужен за газдовање шумама, ШУ Вајлбург се састоји од тренинг центра за обуку шумских радника, центра за развијање свести код деце о значају шума и шумарству и парка дивљачи.

Како примери добре праксе из Хесена могу да буду од користи код што успешнијег дефинисања и израде предлога за могућа решења дуалног система образовања у Србији, основни циљ путовања је био да се учесници Пројекта упознају са концептом и наставним планом и програмом дуалног система образовања за квалификоване шумарске раднике.

Током студијског путовања, учесници су имали прилику да обиђу и ближе се упознају са системом рада Тренинг центра у Вајлбургу. Покрајина Хесен је законском регулативом задужила предузеће Хесенске шуме за едукацију и образо-

Долазак у шуму

вање квалификованих шумских радника на целој територији Покрајине, а едукација се обавља у Тренинг центру у Вајлбургу.

У склопу студијског путовања, учесницима су презентована упутства и оквирни услови за дуално образовање квалификованих шумских радника у Хесену, тренинг центар, организација дуалног тренинга, дуални тренинг за квалификоване шумске раднике (у школи и на послу), садржај плана и програма за тренинг, тренинг радионица у оквиру тренинг центра и др. Овом приликом присутни су имали прилику да се генерално упознају са организацијом и начином рада тренинг центра.

Као највећа разлика у односу на дуални систем образовања у Србији, истиче се то што сви ученици који похађају тренинг центар имају статус запослених у предузећима у којима обављају практичан део образовања и у којима ће, након завршеног формалног образовања, наставити да раде. Тренинг центар је тако конципиран да ученици, након завршеног формалног образовања, буду у потпуности оспособљени за будући практичан рад у струци. У току трогодишњег образовања ученици имају 1.440 школских сати проведених у школи, што је 480 сати годишње или 12 сати недељно. Остатак времена ученици проводе у практичном раду у оквиру школске шуме и у компанијама у којима послове обављају под надзором ментора. И време које се проведе у школи је усмерено ка пракси. Имајући све наведено у виду, код њих су и општи предмети стручне природе (стручно примењени енглески, стручно примењена математика и сл.).

На основу свега виђеног током овог студијског путовања, примећујемо да је овакав начин образовања погодан за добијање кадрова који су оспособљени за самосталан практичан рад. Остаје да се види како овај систем применити у условима Србије, при чему је потребно обратити пажњу на следеће:

На састанцима и радионицама у оквиру BMEL 2 пројекта изнети су ставови:

Hessenforst Weilburg, тренинг центар

- да нам је потребно формално образовање за шумског радника у Србији кроз дуални приступ,
- да су шумарске школе институције које би биле одговорне за формално образовање шумских радника
- да је потребно повећање практичне наставе у постојећем плану и програму за шумарског техничара,
- да нам је потребан дуални приступ у формалном образовању за шумарског техничара,
- да Комора инжењера шумарства Србије треба да буде одговорна за стручно усавршавање шумарских инжењера, шумарских техничара и шумских радника

Потребно је испитати и узети у обзир и званичне ставове јавних предузећа у сектору шумарства у Србији по питању њихове спремности да учествују у дуалном образовању, и каква би им била очекивања од оваквог система образовања

Велики је број малих и уско специјализованих приватних предузећа, која углавном не би испунила услове да учествују у дуалном систему образовања шумских радника. Уколико неко приватно предузеће и испуњава услове за учествовање у дуалном образовању шумских радника оно и даље нема сигуран посао у смислу вишегодишњих уговора за обављање послова, што утиче на спремност фирми за овај корак

Практичан рад полазника у шуми

У формалном образовању мало је интересовање за нови образовни профил квалификовани шумски радник, иако он не подразумева само секача мотористу, већ радника који је стручно оспособљен како за радове на коришћењу, тако и за радове на гајењу и заштити шума. Имајући наведено у виду, у првом периоду је потребно направити систем интензивних теоријских и практичних курсева, са посебним освртом на безбедност и здравље на раду, на чијем крају би полазници добили сертификат да су оспособљени да раде као шумски радници;

Непостојање правилника који би дефинисао техничке капацитете предузећа која се баве услужним пословима у шумарству, као и стручну оспособљеност њихових кадрова, а који је предвиђен Законом о шумама

Контрола смера обарања

Увођење дуалног система у средњешколско образовање би условило и универзитетско образовање које би морало да буде више оријентисано ка практичном искуству

Поред реформе формалног средњошколског образовања кадрова у шумарству, следећи важан аспект програма ВМЕЛ2, је приступ целоживотном учењу и образовању запослених кадрова, који би требало да се реализује кроз програм курсева из свих делатности у шумарству. Они би се проводили под надзором Коморе инжењера шумарства Србије према раније утврђеном каталогу курсева. Стручни предавачи, односно тренери – инструктори, треба да обуче будуће тренере у центру за обуку тренера (најбољи шумарски техничари и шумски радници секачи-мотористи). Први такав тренинг би требало да се реализује током маја 2019. у научно-наставној бази Шумарског факултета на Гочу. Даље активности тренера би биле да преносе стечена знања и вештине својим колегама, кроз реализовање претходно споменутих курсева.

*др Владимир Васић
Милан Опсеница, дипл.инж.шум.*

Стручни скуп „Установљавање норми и норматива рада на пословима коришћења шума у ЈП „Србијашуме“

„Норма је временски стандард утврђен за просечно увежбано и за тај посао квалификованог радника (или групе радника) који могу, уз нормалан напор и нормалне техничке услове рада, а при доброј организацији и уз рационалну употребу средстава за производњу, за одређено време обавити одређен посао.“

Уговором о услугама стручних установа, који је закључен између ЈП „Србијашуме“ и Шумарског факултета Универзитета у Београду, покренут је вишегодишњи процес установљавања норми и норматива рада на пословима коришћења шума у ЈП „Србијашуме“. Носилац пројекта је Катедра за коришћење шумских ресурса са проф. др Милорадом Даниловићем на челу, а реализација снимања ће бити извршена од стране шумарских инжењера на терену у деловима предузећа.

У склопу активности на покретању процеса нормирања, од стране делова предузећа делегирани су шумарски инжењери и техничари са искуством, и они ће бити носиоци теренских снимања за потребе израде норми рада и норматива утрошка енергената.

На Шумарском факултету је 12. марта 2019. године, у организацији Катедре за коришћење шумских ресурса и Сектора за коришћење шума и осталих ресурса, организован стручни скуп на коме су били присутни инжењери и техничари свих делова предузећа који ће у наредном периоду бити

Проф. др Милорад Даниловић

ангажовани на пословима снимања. Том приликом предавање о значају нормирања и норми у делатности коришћења шума одржао је извршни директор Сектора за коришћење шума и осталих ресурса, Јеша Ерчић, дипл. инж. шум. Презентацију

ШУ „Пожаревац“

о пројекту одржао је проф. др Милорад Даниловић. Он се осврнуо на историјат нормирања и употребљивост тренутно доступних норми и норматива рада, истичући недостатак валидних норми и норматива за већину средстава рада који су тренутно у употреби, а узевши у обзир интензивну инвестициону активност коју ЈП „Србијашуме“ проводи на набавци савремених средстава за рад. Затим је присутне упознао са методологијом снимања норми која ће бити примењена, као и изазовима и проблемима који могу настати у току реализације пројектних активности.

Презентацију о софтверу за пројектовање путева „Survey“ одржао је проф. др Милорад Јанић, а након тога је Душан Стојнић, маст. инж. приказао презентацију о сложености нормирања грађевинских машина ангажованих на изградњи камионских путева.

Горан Драгојловић, дипл. инж. шум.

Циљеви одрживог развоја

15.4.2 „Индекс планинског зеленог покривача“

Од 26. до 29. новембра 2018. године, у Риму у седишту Светске организације за храну и пољопривреду (FAO) одржана је радионица чији је циљ био изградња капацитета за „Мерење индекса планинског зеленог покривача“ (Mountain Green Cover Index). У радионици је учествовало 18 представника различитих земаља, а све у контексту постизања циљева одрживог развоја (SDG) у оквиру Агенде Уједињених нација о одрживом развоју до 2030.

Учесници различитих образовних профила били су упознати са методологијом израде Планинског индекса зеленог покривача користећи Google Earth платформу, и имали су обавезу да започну процес валидације и провере претходно прикупљених података за своје земље.

На позив FAO канцеларије у Србији, нашу земљу је представљао Дејан Милетић, руководилац Одељења за заштиту шума и заштићена природна добра у ЈП „Србијашуме“.

Агенда 2030 и циљеви одрживог развоја

Агенда 2030, са 17 циљева одрживог развоја и 169 циљних вредности покрива шири обухват него миленијумски циљеви и укључује све три кључне димензије одрживог развоја: економски раст, социјалну инклузију и заштиту животне средине. Институционални развој и сарадња, који треба да обезбеде владавину права и мир, су такође покривени одговарајућим циљевима и циљним вредностима.

Циљеви одрживог развоја (SDG) Агенде 2030 званично су ступили на снагу 1. јануара 2016. након усвајања резолуције на УН самиту у септембру 2015. године. Ради се о глобалној развојној агенди за период након 2015, и до 2030. се од држава потписница очекује да мобилишу све ресурсе како би искорениле

сиромаштво, да се боре против неједнакости и нађу одговоре за решење проблема климатских промена.

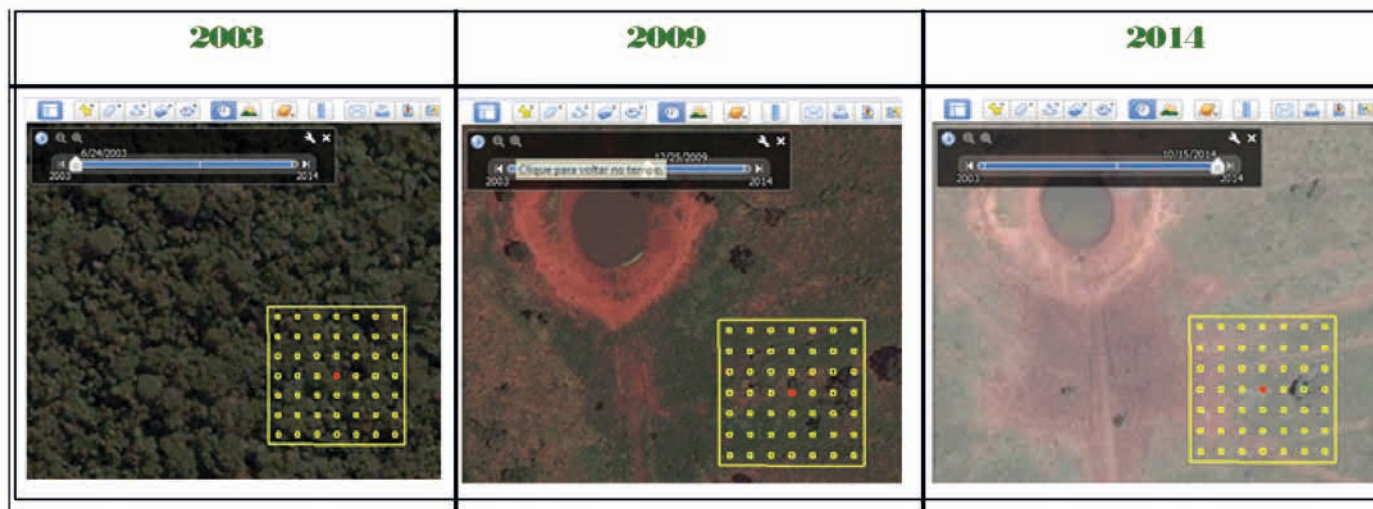
Циљеви одрживог развоја, познати и као глобални циљеви, проистекли су из миленијумских циљева развоја и препознају да борба против сиромаштва иде руку под руку са економским растом и индустријализацијом, циљају на бројне друштвене потребе укључујући здравље, образовање, социјалну заштиту и здраву животну средину и заједнице отпорне на климатске промене.

Србија је у процесу успостављања институционалног оквира за праћење остварења циљева одрживог развоја у земљи, формирала је са представницима 26 институција Владе Републике Србије Међуресорну радну групу за спровођење Агенде Уједињених нација о одрживом развоју до 2030.

Концепт индикатора

„Индекс планинског зеленог покривача“ (MGCI) служи за праћење промена зелене вегетације у планинским подручјима, односно за праћење промена шума, шибљака, ливада и пашњака, пољопривредних усева, итд, и представља значајан индикатор стања и очувања планинских предела, а све у циљу постизања Циљева одрживог развоја.

Овај индекс служи као индикатор (15.4.2) и доприноси постизању циља 15 - Живот на земљи: Одрживо управљање шумама, сузбијање десертфикације и деградације земљишта и уништења биодиверзитета, односно конкретније на подциљ 15.4: „до 2030, обезбедити очување планинских екосистема, укључујући и њихов биодиверзитет, како би се повећао њихов капацитет за пружање користи од суштинског значаја за одрживи развој.“

Праћење промена земљишног покривача у планинској регији

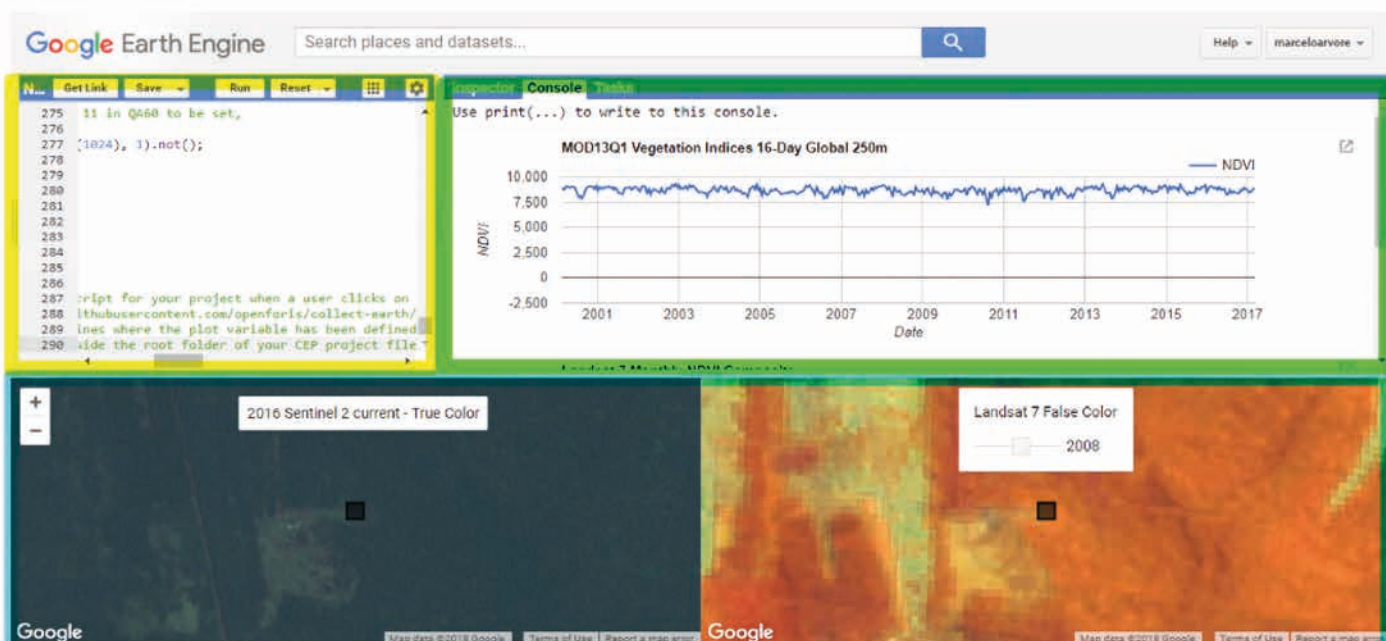
Праћење Индекса планинског зеленог покривача је под надзором Организације за храну и пољопривреду Уједињених нација (ФАО) преко Секретаријата за планинско партнерство (www.fao.org/mountain-partnership/en/), који представља добровољни савез Уједињених нација где се окупљају чланови како би радили на постизању заједничког циља: побољшање живота планинских народа и заштити планинских средина широм света.

Методологија

„Индекс планинског зеленог покривача“ је резултат даљинске детекције и анализирања сателитских снимака

како би се добио модел коришћења земљишта у планинским подручјима. Подаци се анализирају коришћењем софтверске апликације FAO Collect Earth коју су заједнички развили FAO и Google, док се за дефинисање планинских регија користи класификација по Каопсу (Karos et al. 2000).

За анализу података учесници радионице су користили Google Earth Engine као и Google Earth Engine Editor који су значајно допринели реконструкцији историје земљишног покривача на основу слободно доступних сателитских снимака Landstat (USGS) и Copernicus (ESA), а за шта је и коришћена анализа MODIS – Нормализована разлика индекса вегетације (NDVI).

Праћење нормализоване разлике индекса вегетације (NDVI)

Вредност индекса планинског зеленог покривача се добија збиром три класе намене земљишта, тј. збиром укупне површине пољопривредног земљишта, шума и травнатог покривача, а затим се тај збир дели са укупном површином планинске регије по следећој формули: Вредност индекса планинског зеленог покривача се добија збиром три класе намене земљишта, тј. збиром укупне површине пољопривредног земљишта, шума и травнатог покривача, а затим се тај збир дели са укупном површином планинске регије по следећој формули:

$$\text{Индекс планинског зеленог покривача} = \frac{(\text{Површина пољопривредног земљишта} + \text{површина под шумама} + \text{површина под травнатим покривачем})}{\text{Укупна површина планинске регије}}$$

Индекс има распон од 0 до 1, при чему 0 не означава зелену вегетацију, а 1 означава да је цело подручје покривено вегетацијом.

Површина земљишта које покривају свака од ове три класе се добијају спајањем дефинисаних различитих наме-на по категоријама дефинисаним на основу класификације међународног панела за климатске промене (ICPP).

За Србију је добијена вредност индекса 0,97 на основу анализе, валидације и провере претходно прикупљених података, што представља врло висок ниво и говори о очувању планинске регије.

Дејан Милетић, дипл.инж.шум.

Сарадња науке и праксе

Јавно предузеће за газдовање шумама „Србијашуме“ учествовало је у два научна скупа у 2018. години. На XV Међународној фитотехнолошкој конференцији, на конференционој сесији „Како да унапредимо шумарство за будуће генерације“, а на позив организатора Института за низијско шумарство и животну средину из Новог Сада, ЈП „Србијашуме“ је учествовало са радом „Газдовање шумама букве у Србији“ аутора: П. Алексић, Б. Кисин, З. Баковић и В. Васић. Конференција је одржана у просторијама Универзитета у Новом Саду 02-03.10.2018. године.

XVIII међународна конференција „ШУМЕ ЕВРОАЗИЈЕ - СРПСКЕ ШУМЕ“ која је посвећена успоми на академика проф. Жарка Милетића (1891-1968) одржана је на огледном добру Гоч, Шумарског факултета Универзитета у Београду, у периоду 23-29. септембар 2018. године. Иста група аутора из ЈП „Србијашуме“ је учествовала са радом „Историја шумовитости у последња два века у Србији“. У склопу конференције организоване су студијске посете у Врњачку Бању, Фочу (ЈПШ „Српске шуме“ - ШГ „Маглић“ Фоча), Зеленгору, НП „Сутјеска“ (прашума Перућица), Дрвенград, НП „Тара“ итд.

Захвалница ЈП „Србијашуме“

Учесници конференције у Новом Саду

Захвалност за помоћ у организацији конференције на Гочу

Право је задовољство било видети наступе руских представника шумарског сектора из Челјабинског региона (федерални дистрикт Урала) који су презентовали шумарску струку не само кроз науку, већ и кроз наступ у униформама и чиновима сходно позицији на којој се налазе у државној управи у шумарском сектору.

Императив у наредном периоду је да наука и пракса заједнички корачају ка бољој будућности шумарског сектора.

др Братислав Кисин

Учесници конференције на Гочу

Шумско семе у Кремнима

Шумско газдинство „Ужице“ је формирано 1947. године Уредбом Владе НР Србије као једно од девет шумских газдинстава на територији Републике.

У јеку обнове ратовима разорене државе, уништене привреде и упропашћених комуникација шуме су као и много пута пре, платиле цену опстанка и развоја. У периоду од 1900. до 1940. године на падинама Таре и Златибора уништене су хиљаде хектара шума црног и белог бора, јеле и смрче. После сурових концесионих сеча и сеча у току ратова, на месту шума на Шаргану, Кршању, Пањку, у Кремнима, Мокрој Гори и Семегњеви, остали су само пањеви и голети изложене ерозији и општем пропадању.

Одмах по формирању Шумског газдинства „Ужице“ 1947. године предузете су све мере за санирање постојећег стања. Било је неопходно започети са пошумљавањем великих површина на најсиромашнијој серпентинској подлози. За производњу потребног броја садница било је неопходно сакупити велике количине шишарица и иструшити квалитетно семе. Те 1947. године у Шумском газдинству „Ужице“ су подигнуте четири импровизоване трушнице и то: две на Златибору, једна у Мокрој Гори и једна на Дивчибарама. Био је то почетак организованог семенарства код нас. Трушница са Дивчибара је иновирана и пренета у Кремна, где од 1948. до 2007. године ради без престанка. У непосредној близини Таре и Златибора, окружена здравим и квалитетним високим састојинама црног и белог бора, смрче, јеле и оморице, трушница је радила и по девет месеци без прекида, трусећи годишње 50-250 t шишарице. Шумско семе је отпремано у све крајеве Југославије, а мање количине семена су 1957. и 1959. године извезене у Немачку и Америку, где и данас у Аризони постоје засади златиборског црног бора.

Шумско газдинство „Ужице“ је захваљујући ангажовању врских познаваоца шума, предвођених инжењерима Јермијом Јефтићем, Драганом Герзићем, Мишом Васиљевићем, Љубишом Љубисављевићем и Милом Вукомановићем, успело да пошуми преко 12 000 ha голети садницама четинара произведеним у властитим расадницима од семена са Таре и Златибора.

У периоду од 1954. до 1957. године на територији Шумског газдинства „Ужице“ пошумљавано је и до 700 ha годишње, у

великим херојским акцијама свих радника, шумара и техничара, као и хиљада младих људи из села и градова ужичког краја. Због узузетног успеха ових акција Шумско газдинство „Ужице“ је 1957. године од Државног савета за екологију добило Орден рада првог реда и проглашено за најбоље газдинство у држави.

Трушница у Кремнима, као једини објекат за трушење четинарског семена у Србији, иновирана је средствима СИЗ-а за науку, а у периоду од 1979. до 1989. године инсталирана је нова хладњача за чување семена и постављени електромотори за покретање бубњева који су до тада покретани ручно. И поред значајних улагања у стару трушницу нису створени услови за неопходну дораду екстрахованог семена. За наставак рада је било неопходно обезбедити уклањање нечистоћа и примеса, обескриљавање и калибрирање, одвајање штурог од здравог семена и заштиту од болести и штеточина. Нови прописи су налагали измене и више стандарде у производњи и дора-

ди шумског семена. Стручни тим Шумарског факултета Универзитета у Београду, под вођством професора др Слободана Стилиновића и др Василија Исајева, дао је велики допринос у афирмацији значаја и важности семенарства за подизање нових шума и створио амбијент за доношење одлуке о новим улагањима у шумарство.

ЈП „Србијашуме“ је 1997. године преко свог Истраживачко-развојног центра израдило идејни пројекат новог Центра за шумско семе у Пожеги. Циљ овог пројекта било је задовољавање све већих потреба тржишта за садним материјалом, којим ће бити вршено пошумљавање и до 10 000 ха годишње.

Опсежне радове на комплетирању документације и решавању имовинско-правних односа за изградњу центра, са успехом су реализовали инжењери Драган Турудић, Бошко Шопаловић и Драгиша Тодоровић. Коначно, 17.12.2007. године у Пожеги је отворен савремени Центар за шумско семе, чиме је обележено 60 година од оснивања Шумског газдинства „Ужице“. У присуству великог броја званица из привредног, културног и јавног живота, представника научних институција и заслужних радника, Шумско газдинство „Ужице“ је започело нову етапу у свом деловању на унапређењу шумарства као струке. Одлуком владе Републике Србије, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарства за национални инвестициони план, реализован је овај изузетан пројекат, као једна од најзначајнијих инвестиција у шумарство.

Нови Центар за шумско семе у Пожеги је опремљен најсавременијом шведском опремом за дораду и складиштење шумског семена. Применом електронике и повезивањем свих фаза у доради обезбеђен је такав квалитет семена, који задовољава највише стандарде. И данас, после 12 година од оснивања, Центар за шумско семе успешно ради и мада оптерећен проблемима финансирања врши своју основну функцију.

Шумско газдинство „Ужице“, које је једно од најмањих у систему ЈП „Србијашуме“, газдује на 37 000 ха. На територији пет општина (Ужице, Чајетина, Косјерић, Пожега и Ариље) са 128 стално запослених, од којих су 32 инжењери шумарске струке, успешно наставља традицију очувања старих и подизања нових шума, ради на заштити великих четинарских комплекса од пожара, ентомолошких и фитопатолошких поремећаја, на уређивању шума, на изградњи шумских комуникација, изради све траженије дрвне галантерије и наравно на расадничкој производњи и семенарству. Захваљујући младом и перспективан менаџменту, предвођеним дипл. инж. шум. Славишом Радосављевићем, колектив Шумског газдинства „Ужице“ већ шест година успева да буде међу најбољим газдинствима у систему ЈП „Србијашуме“.

А стара трушница у Кремнима постоји и данас. Није заборављена. Више није у функцији, али би по потреби већ сутра могла да покрене своје бубњеве, у којима би опет запуцкетале неке нове шишарке. Стара патинирана дрвена трушница, са сјајном прошлосту поносно стоји на креманској ливади крај пута за Тару и национални парк и као да чека ново време и нове људе, који ће је претворити у музеј пун дивних прича и сведочења о историји шума и шумарства на овим просторима.

Комплетан пројекат за конзервацију трушнице и њену адаптацију за нову музејску функцију израдио је професор Архитектонског факултета у Београду дипл. инж. арх. Михаило Тимотијевић, па користимо прилику да му се најсрдачније захвалимо за дивну идеју и уложен труд, са надом да ће овај пројекат ускоро бити реализован.

Душан Јевђовић, дипл. инж. шум.

Шумарско - ловачка кућа “Змајевица”

Сада већ давне 1973. године, тадашње шумско газдинство „Морава”, Светозарево, одлучује да изгради шумарску кућу на Јухору. Одабир локације је био сасвим логичан, поред пута и у близини извора. Након завршетка градње и опремања, објекат је предат на управљање шумској управи Јагодина, која територијално покрива планину Јухор. Током наредних деценија, кућа је делила судбину народа и државе. Када су наступиле тешке године санкција и економске кризе, наступила је и девастација објекта до нивоа неупотребљивости, што је илустровано на фотографији.

ШГ „Јужни Кучај” Деспотовац, уз подршку пословодства предузећа 2016. године доноси одлуку о потреби потпуне реконструкције објекта на Јухору. Одлука је донета имајући у виду намеру газдинства да се ловиште „Јухор” озбиљно унапреди. Читав посао око реконструкције објекта је ишао у неколико фаза које произилазе из Закона о планирању и изградњи, и подразумевају легализацију, преко пројектовање, тендере и на крају извођење радова.

Због процедуре која је морала да се спроведе, грађевински радови су извођени током 2018. године и завршени у току касних јесењих месеци. Приступило се опремању објекта и уређењу околних саобраћајница. Прекинут је пут који је пролазио тик поред куће а израђена је саобраћајница која практично обилази објекат и обезбеђује његово несметано функционисање с једне стране, док са друге стране оставља кућу у мирном и тихом окружењу. Од послова који су остали за наредну сезону очекује нас уређење дворишта и окућнице, поста-

вљање једног помоћног објекта, као и уређење самог извора и његове ближе околине.

Сада, овако реконструсан и савремено опремљен објекат може да прими групу од 10 ловаца. Конципиран на 3 нивоа, са просторијама за ловну службу и шумске раднике у приземљу, спратом са камин салом и прелепом терасом и поткровље у ком су просторије за смештај ловаца.

ВД генерални директор ЈП „Србијашуме“ Игор Брауновић са председником Надзорног одбора Милошем Срећковићем је свечано отворио објекат 12. јануара. Отварању су присуствовали и Извршни директор сектора за ловство и рибарство Милутин Ђорђевић, директор газдинства Деспотовац са сарадницима, председник општине Рековац Александар Ђорђевић као и гости-ловци који су учествовали у лову који је уприличен поводом отварања објекта.

Шумарско-ловачка кућа Змајевица се налази у ловишту “Јухор”. Локација ловишта је на 2 сата вожње од Београда, или 30 мин вожње од Јагодине. Реконструкцијом приступног пута (која је планирана за текућу годину) добија се лакши и бржи прилаз, што је негде пресудно код одабира локације где ће ловац гостовати.

Ловиште “Јухор” има површину од 4 934 хектара, установљено је и предато на газдовању ЈП „Србијашуме“ 1994. године. У периоду иза нас врло се мало инвестирало у објекте и у само ловиште, углавном због тешких времена која су обележила деценије уназад, а реализација активности планираних Основом газдовања је било на ниском нивоу. Сада су амбиције знатно

Свечано отварање објекта

веће, запослен је ловочувар, а само у 2018. години изграђено је 30 ниских чека за лов дивљих свиња погоном и још 3 високе чека за лов срндаћа. Планом газдовања ловиштем на територији ловишта „Јухор” планиран је одстрел 34 дивље свиње и 27 срнеће дивљачи. Повремено је присутан и вук у ловшту а од осталих врста животиња присутна је лисица, куна, јазавац,

динице на локацијама Добра вода и Бакрани кладенац а о томе сведоче и спомен обележија.

Природа Јухора у правом смислу речи одузима дах, поготово када први пут долазите на ову прелепу планину. Река Морава се види са већине кота на планини Јухор, јер прекртно својим током прати правац пружања планине и као да је грли и држи у свом наручју. Многбројни потоци и лепа букова шума испуњена цвркутом најразличитијих птица и бројном дивљачи – разлог су зашто ова планина практично омамљује сваког ко ступи на њу и као да га позива да поново дође. О овоме сведоче и бројне викенције изграђене по ободима Јухора, у којим одмор налазе људи који су препознали лепоту овог места и уживају у њој.

У склопу активности на унапређење стања ловишта, као и промоције овог простора до сада су организована 3 лова погоном и одстерелено је 18 дивљих свиња. Напомињемо да се ради о планинском ловишту, отвореном, да је лов организован уз помоћ погонича и паса обучених за лов гоњењем. Оваква врста лова је веома атрактивна и успомене из оваквих лова се памте цео живот.

Сам Јухор, као централна фигура у поморавском базену је и кроз историју био атрактиван цивилизацијама које су га окруживале. На врху Јухора, Великом Ветрену, идентификовано је келтско насеље, а из времена римљана познате су локације са малим утврђењима такозване постаје, којима је Рим обезбеђивао овај простор. Касније, у средњем веку, те локације су служиле за Српска утврђења и гарнизоне, и било их је доста на територији Јухора. И дан данас се виде остаци зидина Јерининог града изнад Драгошевца. У новијој историји, за време Другог светског рата, на Јухору су биле стационарне партизанске је-

Сведочења ловаца који су боравили на Јухору у протекле 2 године, а нарочито сада са обновљеним објектом су таква да можемо спокојно да чекамо наредну ловну сезону. Висок ниво професионализма при организацији и вођењу групног лова, прихват и смештај ловаца у новом објекту, као и свеопшти утисак о новом руху ловишта, обезбедио је интересовање ловаца за долазак и у наредној сезони, како оних који су већ били код нас, тако и нових који су чули похвалне приче о ловишту.

дипл. инж. шум. Ненад Јевтић

Час едукације у ОШ „Деспот Стефан Лазаревић”

Представници ЈП „Србијашуме“ организовали су час едукације за ученике другог разреда ОШ „Деспот Стефан Лазаревић“ у насељу Миријево, општина Звездара. Након одржане креативне радионице, ученици су са својим учитељицама засадили у дворишту школе пет туја које им је донирало ЈП „Србијашуме“.

Радионица је одржана у одељењима другог разреда (II 2 и II 4).

„Било је прелепо организовано, гледали смо и учили како се саде тује. Бојили смо шишарке и лепили по њима сличице и украсе. Учитељица Ивана Новаковић нам често говори о значају пошумљавања и о заштити животне средине. Волела бих да убудуће имамо још оваквих акција“ - рекла нам је Анђела Куртић, ученица II разреда.

ДНАС ШУМЕ ЦЕЛОГ СВЕТА,
РАЗГРАНАЛЕ КРОШЊЕ,
ОБУКЛЕ СУ, ОГРНУЛЕ,
БАЈКОВИТЕ СВОЈЕ НОШЊЕ.
У ДАЛЕКОМЕ ЈАПАНУ
САГАНО ЈЕ ШУМА ЛЕПА
ОГЛЕДАЛО ЦЕЛОГ СВЕТА.
И ПОЗНАТИ ПАРК СЕКВОЈА
У СЈЕРА НЕВАДИ,
ОДМАРА СЕ И УЖИВА,
ТУ СЕ УВЕК НЕШТО ЗБИВА.
ПОЗДРАВЉА ИХ ДРУГАРИЦА
ШВАРЦВАЛД НОСИ ОНА ИМЕ.
ЗА ТУ ЦРНУ ШУМУ КАЖУ,
НЕМА БРИГЕ, НЕМА ЗИМЕ.
МАШЕ ОНА КОМШИНИЦИ
ЈЕДИНСТВЕНОЈ „КРИВОЈ ШУМИ“.
У ПОЉСКОЈ ЈЕ ЗЕМЉИ ОНА,
ПОГЛЕД НА ЊУ КАЖУ,
ВРЕДИ ТРИСТА МИЛИОНА.
А НАША ЈЕ ШУМА ТАРА,
ПА И ДИВЉА, КРШНА ШАРА.
У СРБИЈИ ЗЕМЉИ ШУМА,
ПОСТОЈИ И ПРАШУМА.
ВИНАТОВАЧА ЈЕ ЊЕНО ИМЕ
ПРЕЛЕПА ЈЕ УСРЕД ЗИМЕ.
И ЧУВЕНА ФРУШКА ГОРА.
ОД ПАНОНСКОГ МОРА,
ПОВЛЕН, РТАЊ И АВАЛА,
МАЉЕН, РАЈАЦ И ОВЧАР,
РУДНИК, ОЗРЕН И КАБЛАР,
ЈАСТРЕБАЦ И ГОЛИЈА
КОЈА МИ ЈЕ МИЛИЈА?
СВЕ ШУМЕ НА СВЕТУ
ЧУВАЈУ НАМ ПЛАНЕТУ
НЕ СМЕТНИМО С УМА
ДА СЕ ДНАС СЛАВИ
СВЕТСКИ ДАН ШУМА!

Љиљана Бујић

Прођох кроз једно место
Које не виђам толико често,
Била би велика греота
Да не врви од среће и живота.

Цвркут птица од раног јутра
Као оркестар тихо свира
Дивна мелодија као из сна
Директно у срце дира.

Са обронка планина
Борова шума се вијори
То што се чује није хук ветра
То поток фино жубори

Још су ноћи тако лепе
Још се месец полако крије
Лагано, као лист на ветру
Славуј своје гнездо вије

Простране су наше шуме
Одговара им наша клима
Препуна дивљих животиња
Свака своју стазу има.

Бранко Радичевић

Одржана завршна горанска радионица

Ово је 10 година реализације Пројекта: ‘Заштита, очување, вишенаменско коришћење и подизање свести и знања о вредностима шума код младих’, који заједнички изводимо у сарадњи са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде-Управом за шуме.

Пројекат смо реализовали кроз организовање горанских радионица на нивоу :општина, округа, граду Београд и завршне у Београду. Радионице су одржане у : Брзећу и Брусу, Сикирици-Параћин, Вршцу, СРП ‘Засавица’, Зајечару, Пожаревцу, Јелашници-Сурдулица, Београду, Суботици и Нишу. На радионицама је узело учешће 314 ученика VI раз-

реда основних школа и 114 професора, наставника и других активиста укључених у реализацију Пројекта.

Покрет горана Србије, кроз рад горанских радионица, извршио је обуку најмлађих припадника Покрета горана (ученици VI разреда) и њихових наставника или професора биологије из 40 општина и градова са подручја Републике. На свим одржаним радионицама посебно смо истакли значај и улогу шума као фактора производње кисеоника, одржавања залиха питких вода, заштите земљишта од ерозије у функцији унапређења квалитета живљења и увећања шумског фонда на подручју Републике Србије, а посебно у АП Војводини. Истакли смо значај и улогу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде-Управе за шуме у стварању предуслова за реализацију пројеката у области шумарства-пошумњавање, унапређивање расадничке производње, одржавање раније подигнутих култура, едукација и пропаганда и др.

На завршној горанској радионици одржаној 17. новембра у просторијама ОШ ‘Радојка Лакић’ у Београду узели су учешће представници из 30 општина и градова са подручја Републике Србије. Сваку општину-град представљала је екипа од 3 члана. Најбоље резултате на завршном тесту показали су ученици ОШ ‘Јован Шарбановић’ из Крепољина, општина Жагубица са освојених 67 поена, њима је припало I место, друго место освојила је екипа ОШ ‘Дуле Караклаић’, Лазаревац са 66 поена и треће место ОШ ‘Добрила Стамболић’, Сврљиг са 65 поена.

За освојена прва три места екипама из: Крепољина-Жагубица, Лазареваца и Сврљига припадају награде - бесплатан боравак на зимској горанској радионици ‘Копаоник 2019’ или на неком од кампова у организацији Покрета горана Србије наредне године.. Поред награђених ученика – горана на радионици или кампу узеше учешће по један наставник-професор из школе чија су деца освојила награду.

*Мирослав Михајловић, председник
Покрета горана Србије*

Crédit Agricole Србија уз стручну подршку ЈП „Србијашуме” засадила кедрову шуму у акцији „Природно је да бринемо”

У акцији „Природно је да бринемо“ банка Crédit Agricole Србија засадила је 2.500 садница кедрa на површини од једног хектара на локацији газдинска јединица Кошутњачке шуме наомак Београда, и на тај начин приказала уштеду природних ресурса остварену употребом дигиталног банкарства. Клијенти Crédit Agricole банке су, употребом електронског и мобилног банкарства, обавили преко четири милиона дигиталних трансакција током 2018. године и на тај начин директно утицали на значајне уштеде у потрошњи папира у целокупној мрежи филијала у Србији.

У складу са концептом друштвено-одговорног пословања банке који се заснива и на заштити животне средине, Crédit Agricole Србија је покренула акцију која за циљ има подизање нових засада шума у срединама које се сматрају еколошки угроженим.

Акција пошумљавања „Природно је да бринемо“ спроведена је у сарадњи са Јавним предузећем „Србијашуме“ у којој је 60 волонтера засадило 2.500 садница кедрa, биљне врсте која се показала нарочито квалитетном и отпорном на сушу.

Акција „Шума за страдале у НАТО агресији 1999”

У оквиру акције „Шума за страдале у НАТО агресији 1999“ засађено је 2.500 садница у шумском газдинству „Београд“, на локалитету Липовица, у знак сећања на све који су изгубили живот током 78 дана НАТО агресије. Око стотину припадника Министарства одбране и Војске Србије учест-

вовало је у тој симболичној акцији. Организатори акције су ЈП „Србијашуме“ и Министарство одбране, поводом обележавања 24. марта, дана када је пре две деценије отпочела НАТО агресија на Савезну Републику Југославију.

98 година рада Шумарског факултета

Директор Игор Брауновић поделио уговоре о раду

Шумарски факултет, Универзитета у Београду је 5. децембра 2018. године свечаном академијом обележио 98 година постојања и успешног рада.

У препуном амфитеатру факултета присутне је поздравио министар за заштиту животне средине Горан Триван, а у улози домаћина декан Ратко Ристић, који је пожелео срдчану добродошлицу.

Директор ЈП „Србијашуме“ Игор Брауновић захвалио се декану Ратку Ристићу на одличној сарадњи и том приликом рекао: „Сваке године са Шумарског факултета излазе квалитетнији и бољи кадрови. Задовољство ми је да заједно са деканом поделимо уговоре о раду за три најбоља студента и запослимо их у Јавном предузећу „Србијашуме“ и још једном покажемо да се рад, труд и залагање на крају увек исплате.“

Запослење у ЈП „Србијашуме“ добили су студенти: Дуња Дерикоњић, Марија Величковић и Никола Мартаћ.

Поводом прославе дана Шумарског факултета Универзитета у Београду награђено је 48 студената који су током студија остварили просек оцена 9,00 и више, а најбољим дипломираним студентима у школској 2017/18 додељени су таблети:

- студијски програм шумарство: Александар Марковић, са просечном оценом 9,16

- студијски програм технологија, менаџмент и пројектовање намештаја и производа од дрвета: Јован Савић, са просечном оценом 8,87

- студијски програм пејзажна архитектура: Бојана Пупавац, просечна оцена 9,13 и

- студијски програм еколошки инжењеринг у заштити земљишних и водених ресурса Јана Андријашевић, са просечном оценом 8,30

Таблети су такође додељени и најбољим студентима у школској 2017/18 и то по годинама:

- прва година - студијски програм технологија, менаџмент и пројектовање намештаја и производа од дрвета: Јелисавета Илић, просечна оцена 9,78

- друга година - студијски програм технологија, менаџмент и пројектовање намештаја и производа од дрвета: Милош Виторовић, просечна оцена 9,67

- трећа година - студијски програм еколошки инжењеринг у заштити земљишних и водених ресурса: Петар Нешковић, просечна оцена 9,67

- четврта година - студијски програм шумарство: Љубица Мијатовић са просечном оценом 9,17.

Додељена су признања и награде поводом одласка у пензију за 2018, као и захвалнице поводом обележавања 98 година факултета.

Уручено је и посебно признање за пројекат „Једно дрво за једног ратника“ представницима Министарства правде - Управи за извршење кривичних санкција, Јавном предузећу „Србијашуме“ и представницима Шумарског факултета.

У име награђених захвалили су се: Милан Стевовић испред Управе за извршење кривичних санкција и Звонимир Баковић, руководилац пројекта испред ЈП „Србијашуме“.

У музичком делу програма учествовали су хор Музичке школе „Ватрослав Лисински“ и познати певачи традиционалне музике – дует „Браћа Теофиловић“.

УРБфорДАН пројекат - Придружите нам се у бекству у зелена градска плућа

Због брзог и интензивног начина живота у градовима многи грађани имају потребу да пронађу места за опуштање, обнављање енергије и ублажавање негативних последица брзог животног темпа. Традиционално, таква места се налазе у шумама које се налазе у градовима или у њиховој непосредној близини. УРБфорДАН пројекат представља партнерство које води рачуна о шумама које се налазе у градовима и у близини градова Град Љубљана - Европска зелена престоница 2016. - окупила је као партнере седам дунавских градова како би међусобно разменили искуства и увели нове стандарде у одрживо управљање шумама у граду или у близини града (УПФ).

Пројекат УРБфорДАН има за циљ управљање и коришћење шума у граду или у његовој близини као природног наслеђа у Дунавским градовима како би се одговорило на стварне потребе и изазове заштите и управљања природним наслеђем у градовима ради побољшања корисничког искуства и квалитета живота. Намера партнерства је да омогући боље коришћење шумских подручја која су изузетно важна за спорт и рекреацију, образовање, опуштање, одрживи туризам и друге садржаје за посетиоце.

Пројекат УРБфорДАН траје од 1. јуна 2018. до 30. новембра 2020. године. Партнерство ће настојати да побољша управљање УПФ-ом и да га подигне на знатно виши ниво. Пројекат се бави одрживим управљањем природним наслеђем и доступностима услуга културног екосистема УПФ-а, узимајући у обзир читав низ релевантних услуга екосистема. Посебност пројекта представља приступ у контексту заједничког развоја интегрисаних планова управљања који су израђени посебно за УПФ подручја. Пројекат ће се зато фокусирати на сарадњу између кључних актера (локалне јавне власти, управљача шума, власника шума, корисника УПФ-а и посетилаца, стручњака, невладиних организација...), а посебно на њихово активно учешће у пројектним активностима и акцијама. Такав приступ ће такође бити основа за припрему међународних смерница и за пренос добрих пракси у друге европске градове.

Партнери на пројекту: *Градови:* Град Љубљана (водећи партнер); Град Беч – Општинско одељење 45 - Управљање водама - Аустрија; Општина Будимпешта - Мађарска; Град Београд - Србија; Град Загреб - Хрватска; Град Клуж-Напока Румунија; Град Ивано-Франкивск Украјина. *Организације и компаније:* Словенска шумарска служба (Словенија); Budapest Horticultural Private Limited Company Fokeret - Мађарска; Јавно предузеће за управљање шумама „Србијашуме“ Београд - Србија; Удружење Града Клуж - Румунија; Хрватске шуме - Хрватска. *Придружени партнери:* Град Праг - Чешка Република; Град Подгорица - Црна Гора; Министарство просторног уређења, градитељства и заштите околиша Кантона Сарајево - Босна и Херцеговина; Организација Уједињених нација за храну и пољопривреду – ФАО - Италија

Укупна вредност пројекта за све учеснике је 2,788,566.61 €, а износ суфинансирања из фондова ЕУ је 2,370,281.58 € (ЕРДФ, ИПА, ЕНИ).

Партнерство пројекта УРБфорДАН има за циљ и да анимира кључне актере у Дунавском региону, али и чини корак даље са успостављањем УПФ Дунавске мреже. Мрежа је створена уз помоћ придруженог партнера ФАО-а са намером јачања сарадње између кључних актера, како би се осигурала правремена размена знања, најбољих пракси, ширења и преноса резултата пројекта и омогућила даља капитализација. У облику виртуелног простора, информације су доступне на адреси (<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/urbfordan>), (<https://www.facebook.com/Urbfordan>) и на Инстаграм профили (<https://www.instagram.com/>

urbfordan/). Конкретно, на овај начин је омогућено члановима да користе документа, извештаје, фотографије, презентације и друге датотеке и линкове у вези са урбаним шумарством. Ове платформе су створене за размену информација о пројекту и надолазећим релевантним догађајима, као и за покретање групних дискусија и размену креативних идеја. Неколико докумената је већ објављено, а садржај ће се стално ажурирати.

УПФ Дунавска мрежа ће осигурати транснационално умрежавање, размену знања и вишенаменских решења, нових приступа и методологија. Ова под-заједница ће идентификовати и заједнички развити нове могућности, док ће искористити постојеће иницијативе, пројекте, мреже и интересне групе одрживог развоја. Приступањем мрежи чланови ће до краја пројекта УРБфорДАН добити приступ алатима за управљање који подржавају вишенаменско коришћење УПФ-а за примену нових могућности одрживог развоја. Развијаће се смернице за планирање и управљање УПФ-ом, на основу научених лекција и најбољих пракси које се користе. Резултати пројекта УРБфорДАН биће доступни свим члановима УПФ Дунавске мреже како би се осигурала њихова трајност у примени. На територији Србије, Авала је изабрана за подручје за које ће се пројекат Урбфордан реализовати, јер се налази у непосредној околини главног града. Авала је најсевернија планина Шумадије. Својом висином од 506 метара надморске висине уочљива је на ширем подручју Београда. На Авали се налази једино лежиште цинабарита у Србији. У његовој околини 1894. године откривен је нови минерал назван по месту припадности - авалит.

Иако је ниска планина, карактерише је разноврсна и специфична педолошка структура и повољна клима. Изузетно је богата вегетацијским и флористичким елементима. Садржи фитоценозе са око 597 биљних врста. Авала има низ споменика везаних за историју српског народа. Истиче се споменик непознатом јунаку (културно добро од изузетног значаја), споменик Васи Чарапићу и руској војној делегацији. Авала је од 2005. године заштићена законом као Предио изузетних одлика, а подручје Авале подељено је на три зоне заштите. Укупна површина предела изузетних одлика „Авала“ је 489,13 ха, од чега је у режиму I степена заштите површина 8,06 ха, у режиму II степена заштите 121,78 ха, а на III степен заштите 359,29 ха. Управљач је Јавно предузеће „Србијашуме“, шумско газдинство „Београд“. Заштићено подручје припада територији града Београда, тачније општини Вождовац. Обухвата 4 катастарске општине Рипањ, Пиносава, Зуце и Бели Поток. Налази се 15 км јужно од центра града. Географски положај, специфичне природне и пејзажне вредности, разноврсне могућности коришћења, као и организовано управљање територијом шума, су разлози због којих је природа Авале и даље очувана, а учешће у пројекту УПФ ће све то још више унапредити.

Анђелка Јевтовић, дипл. инж. па

Монографија „ПЕЈЗАЖНА КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ“

Монографија „ПЕЈЗАЖНА КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ“ – БАВИ СЕ ЗЕЛЕНИМ ПРОСТОРИМА, КОЈИ СВЕ ЧЕШЋЕ ПОСТАЈУ СПОМЕНИЦИ ПРИРОДЕ И ПЕЈЗАЖНЕ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ СРБИЈЕ.

Ова монографија намењена је превасходно инжењери-ма пејзажне архитектуре, архитектама и свима онима који желе да се упознају са значајним историјским и културним наслеђем у области пејзажне архитектуре. Овде су представљена сва она значајна остварења која су настала у нашој земљи у последњих 150 година и трају и данас у нешто измењеном облику, али су и даље углавном на просторима на којима су настајали са циљем да позитивно утичу на средину у којој се налазе, било својим естетским вредностима или позитивним утицајем на окружење у смислу стварања оптималних услова за живот, рад и одмор.

Потрудила сам се да у монографији обухватим подручје целе Србије, али није ми било лако да отпутујем на подручје Косова и Метохије и тамо истражим њихове паркове и друге значајне зелене површине, а када је реч о парковима у Војводини о којима је већ доста писано, нисам могла да их не споменем у монографији јер су толико значајни да се о њима може писати у више публикација.

Како је пејзажна архитектура једна комплексна област и обухвата широки дијапазон различитих простора, ја сам се определила за оне најзначајније који су се у историјском развоју први појавили, а то су: паркови, тргови и скверови, дрвореди и кејови, бањски паркови, а касније меморијални паркови, парк-шуме и излетишта. Цела материја је подељена

на пет поглавља развоја, па су и сами објекти пејзажне архитектуре сврстани и обрађени сходно периоду када су настали. Поред овога додата је и шесто поглавље о најзначајнијим туристичким и рекреативним подручјима, њиховом развоју и значају.

Разне културе на тлу Европе и Србије утиснуле су своје трагове и на вртно-архитектонско стваралаштво Србије. Према истраживањима С. Милинковића (1983.) вртна култура у Србији се развијала у пет основних историјских периода:

1. Период средњовековне српске државе, од 10. века до пада Београда под турску власт, 1521. године.

Како су манастири били главни центри развоја културе у том периоду, преко њиховог развоја и уређивања се може пратити развој пејзажне архитектуре у Србији. Скоро сви манастирски комплекси лоцирани су на веома пажљиво изабраним локацијама, за које су превасходну улогу имале пејзажне карактеристике простора. Најчеће су то изоловани пунктови, углавном у речним долинама и изузетно богатим и очуваним шумовитим крајевима.

2. Период турске доминације, од 1521. до 1804. године.

Зеленило преовлађује у слици града, али углавном у домаћим вртovima који су ограђени високим зидовима и представљају сасвим интимни простор. Јавног зеленила у турским насељима има врло мало, углавном у прочељу џамија, или уз неке јавне објекте, на гробљима, дуж потока и река.

Период 18. века и даље обухвата културно уметничке везе Београда са Европом, што утиче на трговачка кретања, привредни развој, политичка комуницирања. То је период

успона европских градова као урбано-планских творевина па су се кроз поменуће везе и кретања, у Београд уносили елементи урбанизма, као градске планерске дисциплине која је у Европи у то време цветала. У то доба се учвршћују народна традиција код грађана, рекреативни обичаји, навике излажења у природу о празницима, вашарима, панађурима и сл. Све је то имало одраза на развијање новог урбаног лика града. Формирале су се читаве градске четврти обојене новим начином живота, ницале су нове махале, настајала излетничка места у ближој и даљој околини града.

У периоду од 1717-1739. године под аустријском влашћу Београд мења лик. Варош се дели на српски део и немачки део – данашњи Дорћол. Међутим, тек после првог српског устанка долази до новог урбаног преуређења градова.

3. Период обновљене српске државе од 1804. до 1914.

Овде се истиче да Србија, почетком 19. века тежи да изађе из културне и економске заосталости и да ублажи велике разлике између развијених европских држава и опустошене Србије са њеним неуређеним и запуштеним паланкама.

Порушена и попаљена насеља поново се обнављају на принципу тоталне реконструкције старих вароши, да би се што пре избрисало наслеђе турског феудалног поретка и створили нови животни услови за бољи и хуманији живот људи. Насеља се планирају у ортогоналном систему, граде се многи јавни објекти окружени зеленилом. Пијаци се претварају у паркове и скверове. У улицама се подижу дрвореди.

У Србији се јављају значајнији теоријски и практични радови из области урбанизма и подизања градског зеленила. Веома велик значај има појава и рад првог српског теоретичара урбанизма Емилијана Јосимовића чији је велики подухват у области урбанизма била реконструкција старог Београд, која је првенствено брисала заосталу оријенталну регулацију улица, а трасирала пут новој комуналној делатности, поставивши чврсте основе новој урбаној култури. Тако, у регулационом плану Београда од 1867. године, Јосимовић даје конкретан предлог за формирање система зеленила који би се састојао од зелених појасева око града и унутрашњег зеленила које би алејама било повезано са зеленим појасом.

4. Период између два светска рата 1914. до 1941. године

У овом периоду интензивно се наставља подизање паркова и других зелених површина како у Београду, тако и у другим градовима Србије. Развојем индустрије и повећаним насељавањем, долази до гушће изградње, постепено ишчезавају баште, дворишта и зеленило у њима. Хигијенске прилике у граду се све више погоршавају. Преуређује се парк на Студентском тргу, реконструише се Калемегдан и многи већ подигнути паркови у Београду.

Изградња и уређење бањских паркова је у току, укључујући и скверове и тргове.

5. Период за време и после II светског рата, од 1941. године до данас.

У току рата, дошло је до великих оштећења што се одразило и на укупан фонд зеленила. Највеће акције у подизању и обнови зелених површина, после рата, биле су у Београду. Поред реконструкције постојећих, учињени су велики напори на изградњи нових објеката и то: парк Ташмајдан, Теразијска тераса, Стара Звездара, Савски парк, Спомен гробље. Када је реч о зеленилу у стамбеним насељима одрађени су „Зелени простори Новог Београда“,

„Парк мира и пријатељства“, парк „Кеј“ - Савски парк, „Парк“ око зграде бившег СИБ-а, Спомен парк „Шумарице“ у Крагујевцу, те Меморијални парк „Јајинци“. Следи затим „Чачалица“ - Меморијални парк града Пожаревца, потом, парк шума „Бубањ“ у Нишу који изазива безброј асоцијација, од излетничких до патриотских и истројских. Овде спада и Спомен парк у Сремској Митровици обрађен у „простор као споменик“. Посебно се са уметничке стране одликује Спомен парк „Слободиште“ у Крушевцу, чије се главно композиционо решење састоји у моделовању рељефа и чистим травнатим површинама које тај рељеф потенцирају, а све то допуњено је скулпторским елементима од камена. Вреди истаћи и Спомен парк „Брдо мира“ у Горњем Милановцу који има посебан значај као историјски, културни и рекреативни предео са истакнутим меморијалним карактером.

6. Туристичка и Рекреативна подручја

Поглавље 6. приказује „Рекреацију у Србији у 19. и почетком 20. века“. До половине 19. века рекреација Београђана је најчешће била везана за кућу, односно кућни врт, а град у то време није био опремљен јавним објектима за рекреацију. Колективни облици рекреације који су се у то време упражњавали, углавном су били изласци у природу у традиционалне дане, неколико пута годишње.

Полазећи од све већих потреба за коришћењем слободног простора у коме се човек може релаксирати и обновити своју психофизичку енергију, парк шуме и заштитне шуме са ливадским просторима добијају суштински значај за рекреацију, рационални и хумани живот савременог друштва и појединца, који живе у вештачки створеном амбијенту градова и индустријских центара.

Организација рекреационих територија није могућа без одређених потенцијалних могућности природног предела, његове издржљивости на рекреациона оптерећења, повезана са одређеном тенденцијом функционалног коришћења - одмором у шумској средини, у води, на ливадама и у комбинацијама различитих компоненти природне средине.

Монографија приказује и „Значај и утицај водених површина на организовање рекреације“ где су обрађени рекреативни центри на води као што су „Ада Циганлија“ са свим њеним природним и створеним потенцијалима, затим, „Велико ратно острво“ и „Ада Хуја“.

Такође су обрађени „Значајни створени природни и рекреативни ресурси у Србији“ као: „Опленац“ - маузолеј династије Карађорђевић, те парк-шума „Борјак“ у Врњачкој Бањи, Меморијални парк „Тршић“, те „Царска бара“ - резерват природе и заштићено добро и „Засавица“ као специјални резерват природе, као и „Обедска бара“.

Велику захвалност дугујем рецензентима ове књиге: проф. др Добривоју Тошковићу, научном саветнику и редовном члану Академије инжењерских наука Србије и проф. др Нађи Куртовић, редовном професору Архитектонског факултета у Новом Саду, који су ми указали на неке пропусте и недоречености које сам успела у потпуности да отклоним. „Писац је себи поставио тежак задатак (и успео да га добро реши): да свестрано и продубљено расветли материју пејзажне баштине Србије, како по градовима, тако, и у ширим просторним целинама и, да прикаже шта је у њима специфично а шта заједничко“ (проф. др Добривоје Тошковић). Реч је о културној пејзажној баштини, која је, колико сложена, толико и мало истражена област.

др Љиљана Вујковић

Цвет среће, лепоте и богатства

Роду божура (*Paeonia*) припада велики број вишегодишњих зељастих, жбунастих и дрвенастих биљака, које су пореклом из Европе, Азије и Северне Америке.

Име рода *Paeonia* потиче од грчког лекара и травара Пеона који је одлично познавао траве и користио их за лечење богова, међутим његове моћи и умеће изазвали су љубомору највећег грчког лекара богова Асклепија. Да би га заштитио од страдања Зевс га претвара у божји цвет – божур.

У Србији расте пет врста заштићеног дивљег божура: обични (*Paeonia officinalis*), банатски (*Paeonia banatica*), степски или усколисни божур (*Paeonia tenuifolia*), мушки божур (*Paeonia corallina*) и косовски божур (*Paeonia peregrina*). Обични божур расте на Тари, Голини (код Зајечара) и на Косову, банатски божур има станиште у Делиблатској пешчари, а степски, мушки и косовски божур имају станиште у источној Србији и на Косову. Обичан божур пореклом је из јужне Европе. Расте на стаништима која се налазе у светлим храстовим шумама и шумским крчевинама. Божур добро успева на осунчаним или полусеновитим местима, заштићеним од ветра. Обичан божур је у народу познат као: арапче, божурак, божурић, брозгва, деветак, духовска ружа, женски божур, краљев цвет, курјак, мачур, прстеник, тројачке роже, тројашка рожица, туркарица.

Божур је вишегодишња, зељаста биљка са крупним, појединачним цветовима. Боја цветова може бити различита: бела, црвена, жута, љубичаста и роза. Цвета у периоду од марта до маја. Има подземно кртоласто стабло. Листови су наизменично распоређени прстасто дељени. Плод је мешак са великим бројем крупних семенки.

За лековита својства божура зна се још од давнина, међутим треба бити јако опрезан приликом брања јер цела биљка је

отровна, а нарочито цвет. Упркос томе и данас се користи у народној медицини за лечење. Користи се за лечење епилепсије, јаког кашља, хемороида и за смирење. Семе божура садржи уље, шећере, танине, смоле и боје. Раније се употребљавало за лечење епилепсије. Уколико се користи у већим количинама може да изазове повраћање. У нашим крајевима користиле су га жене за регулацију менструације, али је често долазило до тровања због количина које узимале.

Бере се цвет, корен и семе божура. Цвет се бере за време цветања, а корен мора бити старости најмање две године, вади се у рано пролеће или у касну јесен и суши на топлом месту. Семе се скупља крајем јуна. Прах од семена божура може да се користи за лечење опште слабости, несвестице, промуклости, растројства нерава: користи се прах корена божура у малој количини 2 - 3 пута на дан, са мало воде или вина.

Многи наши обичаји и хришћански празници везани су за божур. Веселин Чајкановић у књизи „Речник српских народних веровања о биљкама“ наводи: „Божур има у себи извесну супранормалну снагу. Кад би, уочи Видовдана, полазила чељад из куће на оро, домаћин би свакоме предао по струк божура и рекао: „Да будеш као овај цвет црвен и јак“.

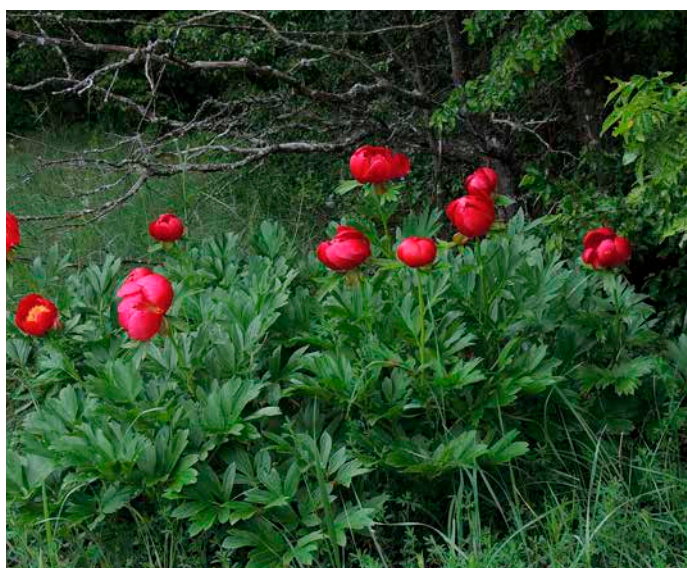
Божур се убраја и у магијске биљке, нарочито уколико се његов ризом ископа на пролећну равнодневицу. Окачен изнад колевке, корен божура чува новорођенче од урокљивих погледа. Уколико се засади у башти испред куће добија моћ да одбија негативну енергију и штити дом од зла. За божур се везује и љубавна магија, девојци која чезне за неким младићем препоручује се да се закити божуром, јер ће то привући његову пажњу. Када млада бира цвеће за свој букет, саветује се да обавезно у њега уврсти и божуре, јер симболизују срећан брак и склад брачног пара. Уношењем божура у дом или канцеларију поспешује се проток позитивне енергије која делује на смиривање нервног система.

Заједно са цветом шљиве, представља традиционални симбол Кине, Јапана и Монголије. Божур у пуном цвету је симбол среће и мира.

Занимљиво је поменути да божур некад симболизује стидљивост, што је везано за легенду о мистериозним нимфама које су користе латице божура за скривање од знатижељних погледа.

У козметици се користи божурова есенција као врло чест састојак, јер изражава женственост и заводљивост.

У песми Божур, Милан Ракић описује једну лепу ноћ на Косову у којој се преплићу прошлост и садашњост. Кроз песму је показано веровање народа да је после Косовске битке на Косову пољу никао божур, црвен од српске крви.

Добре одлуке - сигуран успех у послу

Година за нама обележена је добрим пословним билансом у РЈ „Обрада дрвета”. Од свих планираних послова реализација је извршена у потпуности што је резутирало приходом од близу 16 милиона динара. Стратегија проширења производног асортимана и веће учешће готових производа у продаји, дали су жељене ефекте. Од производње облица, као основне сировине за даљу обраду, преко производње готових производа, до извођења теренских радова, практично је, у потпуности реализована идеја о флексибилном начину рада и прилагођавању различитим захтевима на тржишту.

Од свих реализованих послова, више од 50% односи се на систем предузећа ЈП „Србијашуме”, док су остали послови били усмерени на различите купце изван система. Продаја сировине-облице, полуоблице, обрађене полуоблице, затим продаја готових производа у елементима (по принципу - уради сам), значајно је утицало на повећање броја нових купаца као и на проширење сарадње са старим сарадницима.

У пословима везаним за наш систем успели смо да одговоримо на све захтеве који су нам постављени. Посебно истичемо посао реконструкције крова на шумској кући на Копаонику, где смо у ограниченом временском року успели да завршимо замену комплетне покривке, у количини од 370 м² уграђене шиндре, као и замену конструктивних делова на тераси.

Опремање сајмова у Крагујевцу и Новом Саду, испорука мобилијара за ШГ Београд, израда две комплетне ловачке куће, израда летње учионице у елементима, опремање тренинг центра коњичког клуба „Полицајац“ из Београда, постављање оgrade испред Генералне дирекције ЈП „Србијашуме”, само су део послова који су реализовани у протеклој години.

У наредном периоду очекујемо наставак овог позитивног тренда у пословању. Набавком нових машина за обраду дрвета, очекујемо да ће и пословни резултат бити бољи. Захваљујући доброј пословној стратегији на нивоу система ЈП „Србијашуме”, успели смо да набавимо ново возило, да запослимо неколико младих људи и набавимо нову опрему за раднике, чиме је, између осталог, поправљен имиџ предузећа приликом појављивања у јавности и извођењу радова на терену.

Користим прилику да се захвалим свима који су дали подршку РЈ „Обрада дрвета” и својим залагањем допринели да се одржи и унапреди ова област, као нераскидив део свеукупног пословања у области шумарства.

Милан Јевтић, дипл. инж. шум.

Турисџичка аџенџија

Бул. Михајла Пупина 113, тел. 011-6128-304, 6128-306, Његошева 44, тел. 011-244-09-08
www.turizamsrbijasume.rs

КОРАОНИК

Кораоник • Apartmani JP „Srbijašume”

Cene su po studiju dnevno za navedeni broj osoba

КОРАОНИК АПАРТАМАНИ СРБИЈАШУМЕ

APP SRBIJAŠUME	Tip sobe/smeštaj	Usluga	Od 05.05-01.12.2019.
ŠUMSKA KUĆA 1	Studio 2+2	NA	3000,00
ŠUMSKA KUĆA 2 i ŠUMSKA KUĆA3	Studio 1+1	NA	2500,00
	Studio 1+0		2000,00

LETO 2019.

- GRČKA – APARTMANSKI I HOTELSKI SMESTAJ
- SPANIJA
- MALTA
- EGIPAT
- TURSKA
- TUNIS
- CRNA GORA
- HRVATSKA
- KIPAR

- PROLECE I LETO U EVROPSKIM GRADOVIMA - PRAG, BUDIMPEŠTA, ISTANBUL, BEČ, VENECIJA, RIM, MILANO, PARIZ, LISABON...
- WELLNESS & SPA - SRBIJA, SLOVENIJA, HRVATSKA, MADJARSKA
- AVIO KARTE ZA CEO SVET

MOGUĆNOST PLAĆANJA NA RATE SVIH ARANŽMANA PUTEM ADMINISTRATIVNE ZABRANE DO 15.12.2019. god.
JP „SRBIJASUME” - Poslovnica opšteg turizma, Bul. Mihajla Pupina 113, tel. 011/6128-304, Njegoševa 44, tel. 244-09-08

